

**AALBORG
UNIVERSITET**

Plea bargaining elementer i dansk straffeprocess

Kandidatspeciale | Aalborg Universitet

Forfatter: Mathias Hovaldt

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Afleveringsdato: 16. maj 2024

2024

Titelblad

Uddannelse: Jura, Aalborg Universitet

År: 2024

Fagområde: Strafferet/straffeprocess

Type: Kandidatspeciale

Titel: Plea bargaining elementer i dansk straffeprocess

Engelsk titel: Elements of plea bargaining in Danish criminal proceedings

Forfattere: Mathias Hovaldt, studienummer: 20194904

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Antal anslag: 141.747 (bilag 3)

Afleveringsdato: 16. maj 2024

Abstract

The purpose of this master's thesis is to examine the elements of plea bargaining in the Danish criminal proceedings with the inclusion of article 6 of the European Convention on Human Rights.

Firstly, the thesis examines a general understanding of the Danish criminal proceedings. It is a necessity to include the general legal principles, national rules for confession and determine the concept of plea bargaining to be able to proceed to the analysis on an informed basis.

The thesis establishes an independent definition of plea bargaining based on the meaning of the term in the literature and practice. Plea bargaining is defined as a specific agreement between the accused and the Prosecution Service. In addition, the thesis also establishes a definition of elements of plea bargaining, which is retained throughout the analysis. The definition of elements of plea bargaining is a mutual understanding between the accused and the Prosecution Service about the further course of the criminal case.

The thesis analyses elements of plea bargaining in national Danish legislation based on wording of the rules, considerations behind the rules and judicial decisions. Firstly, the thesis analyses conversations and statements between the accused/defender and the police/Prosecution Service regarding mitigating circumstances. Furthermore, the thesis analyses conversations and statements in relation to the general prohibition against making promises, false pretenses, and threats. The thesis also analyses conversations and statements about the pruning of criminal cases based on the abandonment of charges and discharge of prosecution, where this may bind the Prosecution Service.

The thesis contains a detailed review of relevant case law handed down by the Danish courts and the European Court of Human Rights. This analysis has laid the foundation for a compilation of elements of plea bargaining in Danish criminal proceedings.

The thesis concludes that there is not plea bargaining in Danish criminal proceedings, but there are elements of plea bargaining within the Danish criminal procedural rules. These elements are visible through the possibility to "*bargain*" within the framework of the law, but without a specific agreement in this regard. Specially in the Prosecution Service's access to make the courts aware of mitigating circumstances, but also in agreement-like arrangements where the possibility of making legal promises to the accused and the possibility of pruning criminal cases based on financial considerations are elements of plea bargaining.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1. Problemformulering	5
1.2. Afgrænsning	6
1.3. Metode.....	8
2. Danske straffeprocessuelle principper, tilståelser og plea bargaining	13
2.1. Grundtræk i dansk straffeprocess.....	13
2.2. Retssikkerhed og straffeprocessuelle principper	14
2.3. Tilståelse og tilståelsessager.....	16
2.4. Plea bargaining som begreb	17
2.4.1. Et amerikanske begreb.....	17
2.4.2. Et dansk begreb	18
2.4.3. Plea bargaining i dette speciale	19
3. Analyse af plea bargaining elementer i dansk straffeprocess	20
3.1. Hvor er der elementer af plea bargaining i dansk straffeprocess?	20
3.2. Strafformildende omstændigheder	21
3.2.1. Ordlyd.....	21
3.2.2. Hensynene bag.....	22
3.2.3. Retspraksis.....	24
3.2.4. Ny ordlyd.....	34
3.3. Lovligheden af aftaler	35
3.3.1. Muligheden for konkrete tilståelsesaftaler.....	36
3.3.2. Aftalelignende arrangementer	37
3.3.2.1. Løfter, urigtige foregivender eller trusler.....	37
3.3.2.1.1. Ordlyd	38
3.3.2.1.2. Hensynene bag	39
3.3.2.1.3. Retspraksis	41
3.3.2.2. Påtaleopgivelse, tiltalefrafald og bindende påtalebegrænsning	44
3.3.2.2.1. Ordlyd og hensynene bag	44

3.3.2.2.2. Retspraksis	48
4. Analyse af plea bargaining elementer i menneskeretlig sammenhæng.....	52
4.1. Ordlyd.....	52
4.2. Retspraksis.....	53
5. Opsamlende.....	58
5.1. Opsamlende om plea bargaining elementer i dansk straffeprocess	58
5.2. Konklusion	62
5.3. Fremtiden for plea bargaining elementer i dansk straffeprocess	63
Litteraturliste.....	65

1. Indledning

Man har nok aldrig kunne undgå at møde det i diverse Tv-serier og film. Den retfærdige proces, hvor kriminelle dømmes, og befolkningen vinder. Der skal indimellem lidt overtagelse, finurlighed og forhandling til for, at retfærdigheden kan strække sig langt. Forskellige taktikker og metoder anvendes altid for at få kriminelle til at åbne munden og dele ud af detaljerne om, hvordan og hvorfor de kriminelle handlinger blev begået.

Det må også være svært ikke at tage imod de gode tilbud, som man får, når man har udsigt til at skulle tilbringe resten af livet bag tremmer. Og det er jo nemt lige at fortælle, hvem bagmanden er, og hvorfor man overhovedet befandt sig på det sted med kokain i lommerne. Men kan man faktisk forhandle om sin egen straf?

Det er almindeligt i andre retsstaten som f.eks. USA, at den sigtede kan bidrage positivt til sin egen strafudmåling ved at afgive oplysninger til brug for politiet, hvorefter processen fra sigtelse til domsfældelse forenkles. Dette sammenfattes oftest med betegnelsen "*plea bargaining*". Men hjælper man overhovedet sig selv ved at give afkald på sine grundlæggende ret til domstoleprøvelse? Det er spørgsmål som dette, der giver anledning til stor juridisk diskussion. Ikke kun i retsstaten som USA, hvor sådanne aftaler er hverdagskost, men også herhjemme i Danmark, hvor man normalt ikke handler med kriminelle. Hvad er således retstilstanden for forhandlinger mellem sigtede og politiet og anklagemyndigheden i dansk straffeprocess? Kan man overhovedet lave aftaler med politiet og anklagemyndigheden? Og hvis ja, hvornår bliver politiet og anklagemyndigheden herefter bundet af sine udtalelser?

Disse overvejelser har banet vejen for dette speciale om plea bargaining elementer i dansk straffeprocess.

1.1. Problemformulering

Ud fra de indledende betragtninger om plea bargaining elementer i dansk straffeprocess har specialet til formål at analysere plea bargaining elementer i dansk straffeprocess med inddragelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herefter EMRK. Dette har resulteret i følgende problemformulering, som er grundstenen for specialets opbygning og indhold:

En analyse af plea bargaining elementer i dansk straffeprocess med inddragelse af praksis efter EMRK artikel 6.

Det vil gennem specialet derfor blive inddraget nødvendigt materiale for at besvare denne problemformulering. Der vil blive foretaget den nødvendige afgrænsning for at begrænse specialets omfang og specificere besvarelsen mest muligt, hvor de metodiske overvejelser omkring specialet angiver tilgangen til problemformuleringen.

1.2. Afgrænsning

Plea bargaining er et emne, der berører en mangfoldighed af områder og regler, hvorfor en afgrænsning er nødvendig for at behandle emnet udførligt. Dette speciale er ikke opbygget omkring en overfladisk gennemgang af områder og regler, men en dybdegående og gennemgående analyse af plea bargaining elementer i dansk straffeprocess. Dermed er specialet afgrænset til en snæver undersøgelse af plea bargaining elementer, hvor der er fokus på danske straffeprocessuelle regler med inddragelse af EMRK.

Analysen i specialet afgrænses til danske straffeprocessuelle regler, som angiver plea bargaining elementer i dansk straffeprocess, uanset om elementerne udspringer af lovgivning, retspraksis, retningslinjer eller andre relevante kilder. Analysen er endvidere afgrænset til primært at omhandle straffelovens og retsplejelovens regler, idet disse er centrale for politiets og anklagemyndighedens adgang til at forhandle med en sigtede. Specialet afgrænses til straffeloven § 82 samt retsplejeloven §§ 721, 722, 724 og 752 ud fra betragtninger om elementer af plea bargaining. Dog vil der også blive inddraget betragtninger om EMRK artikel 6 for at belyse plea bargaining i menneskeretlig forstand.

Der vil i dette speciale ikke blive inddraget en behandling af øvrig dansk lovgivning, som kan give anledning til plea bargaining betragtninger. Herunder kan nævnes bl.a. konkurrencelovens § 23d, som ikke vil blive behandlet i specialet.

Specialet afgrænses i analysen overfor de problematikker, der kommer til udtryk i dommene, som ikke omhandler specialets emne. Der vil ikke blive gennemgået en behandling af disse problematikker.

Plea bargaining opstilles i litteraturen som en toleddet problematik.¹ For det første er problemet om lovligheden af selve aftalen, som anklagemyndigheden kan indgå med en sigtede, drøftet i litteraturen.² Derudover er der et problem om, hvorvidt en forklaring, som er fremkommet som følge af en plea bargaining ordning, kan anvendes som bevis i en straffesag mod eventuelle andre gerningsmænd.³ Analysen er i dette speciale afgrænset til at omhandle problemer ved det første tilfælde, hvor der er fokus på drøftelser og tilkendegivelser, som kan give udtryk for et aftalelignende arrangement.

Der er i specialet afgrænset fra betydningen af sigtedes alder ved plea bargaining elementer. Dermed behandles der ikke problematikker forbundet hermed i specialet. Der kan dog sagtens forekomme praksis, hvor sigtedes alder tillægges betydning af domstolene i vurderinger af strafudmålingen. Sigtedes alder er her behandlet i sammenhæng med specialets formål og ikke som et særskilt problem.

¹ Henricson, Ib, 2022, *Politiret (7. udg./1. oplag)*, side 460-473, Djøf Forlag.

² Henricson, Ib, 2022, *Politiret (7. udg./1. oplag)*, side 460-473, Djøf Forlag.

³ Henricson, Ib, 2022, *Politiret (7. udg./1. oplag)*, side 460-473, Djøf Forlag.

Specialet afgrænses over for problematikker med politiet/anklagemyndigheden som forvaltningsmyndigheden. Der vil derfor ikke blive inddraget de forvaltningsmæssige overvejelser vedrørende plea bargaining elementer, idet dette falder uden for specialets formål. Der vil kun kort blive inddraget enkelte forvaltningsretlige begreber eller lignende, såfremt dette er relevant eller udspringer af strafferetlige regler – f.eks. pligt til underretning af sigtede.

Plea bargaining og plea bargaining elementer er på mange måder sammenflydende med betragtninger om aftalebegrebet, hvilket kan ses i bl.a. litteraturen⁴, hvorved problemstillinger omkring aftalelovens begreber og regler kan opstå. Specialet afgrænses overfor sådanne aftaleretlige problematikker. Der er endvidere i specialet fastlagt en selvstændig definition på plea bargaining begrebet, som bliver anvendt gennem resten af specialet.

Specialet afgrænses for de problematikker, der kan opstå omkring kompetencen til at indgå eventuelle aftaler med sigtede hos politiets/anklagemyndighedens medarbejdere. Specialet inddrager dog betragtninger heromkring, når dette er relevant, men vil ikke lave en særskilt behandling af problemstillinger omkring kompetent personale.

Specialet indeholder en behandling af bindende påtalebegrænsning. Bindende påtalebegrænsning kan også omhandle den retlige subsumption. Der er i specialet afgrænset overfor denne problematik, idet dette ikke er retligt relevant for specialets emne. Dermed er der inddraget betragtninger om bindende påtalebegrænsning sammenholdt med ressourcemæssige betragtninger, hvor en straffesag kan beskæres, men ikke hvor anklagemyndigheden binder sig til en fejlagtig beskæring af tiltalen til en bestemt straffebestemmelse.

Specialet afgrænses fra at behandle strafudmålingen på baggrund af eventuelle aftaler mellem anklagemyndigheden og sigtede. Der er derfor ikke inddraget en analyse af domstolenes strafudmåling, men strafudmålingen er dog inddraget, hvor dette er relevant. Specialet er derfor afgrænset til politiets/anklagemyndighedens muligheder og begrænsninger til at indgå i eventuelle drøftelser og/eller afgive eventuelle tilkendegivelser.

EU-regulering er ikke inddraget i specialet. Specialet indeholder en gennemgang af EMRK artikel 6, hvor et menneskeretligt syn på plea bargaining tages i betragtning. Det strafferetlige indhold af EMRK artikel 6 inddrages hermed. Derimod afgrænses der fra det civilretlige indhold af EMRK artikel 6, der ikke vil blive inddraget mere end nødvendigt.

⁴ Henricson, Ib, 2022, *Politiret* (7. udg./1. oplag), side 460, Djøf Forlag.

1.3. Metode

Specialets formål er at identificere elementer af plea bargaining i dansk straffeprocess gennem gældende ret. Den retsdogmatiske metode anvendes for at analysere gældende ret gennem systematisk, metodisk og transparent gennemgang af retskilder.⁵ Metoden anvendes dermed til at analysere den usikkerhed, der kan forbindes med retstilstanden om plea bargaining elementer.⁶

En retskilde er en kilde, der fastlægger ret og pligt.⁷ Disse retskilder er både de skrevne regler og uskrevne principper, der udgør retstilstanden på et aktuelt område.⁸ Ikke enhver kilde er en retskilde, da kilden skal skabe ret eller pligt i juridisk forstand.⁹ Retskilderne kan opdeles, hvor de skrevne retskilder består af loven, både nationalt og internationalt, og dertilhørende nedskrevne regler som f.eks. bekendtgørelser med hjemmel i lov.¹⁰ De uskrevne retskilder består af retspraksis, sædvaner, retsgrundsætninger, retlige principper og forholdets natur, som alle kan bruges til at støtte ret på.¹¹

Der er i specialet omtalt andre retsstater end Danmark for at belyse begrebet plea bargaining. Der er i denne anledning ikke foretaget en analyse eller på anden måde analysemæssigt arbejde af andre retssystemer, hvor f.eks. betragtninger om amerikansk ret blot er inddraget for at belyse dansk straffeprocess.

Loven er en skreven retskilde, som er udarbejdet af lovgivningsmagten, som skaber ret og pligt for borgere.¹² Loven skal som udgangspunkt følges, og den skal fortolkes efter sin ordlyd.¹³ Loven er oftest omtalt ud fra et lovhierarki, hvor Grundloven er øverst, dernæst love udstedt af folketetinget eller EU, hvor bekendtgørelser med hjemmel i lov kommer til sidst.¹⁴

Danske love er i dette speciale anvendt til at belyse udgangspunktet og ordlyden for de relevante bestemmelser i analysen. Straffeloven og retsplejeloven er inddraget i specialet, og disse love er centrale for analysen.

⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori (3. udg./1. oplag)*, side 211, Djøf Forlag.

⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori (3. udg./1. oplag)*, side 211, Djøf Forlag.

⁷ Hansen, Lone L., og Werlauff, Erik, 2022, *Den juridiske metode – en introduktion (3. udg./1. oplag)*, side 107, Djøf Forlag.

⁸ Hansen, Lone L., og Werlauff, Erik, 2022, *Den juridiske metode – en introduktion (3. udg./1. oplag)*, side 107, Djøf Forlag.

⁹ Hansen, Lone L., og Werlauff, Erik, 2022, *Den juridiske metode – en introduktion (3. udg./1. oplag)*, side 107, Djøf Forlag.

¹⁰ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode (2. udg./1. oplag)*, side 17, Djøf Forlag.

¹¹ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode (2. udg./1. oplag)*, side 17, Djøf Forlag.

¹² Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode (2. udg./1. oplag)*, side 23, Djøf Forlag.

¹³ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode (2. udg./1. oplag)*, side 23, Djøf Forlag.

¹⁴ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode (2. udg./1. oplag)*, side 24, Djøf Forlag.

Forarbejderne angiver meningen bag lovgivers hensigt med lovgivningen, da lovgivningen blev lavet.¹⁵ Det vil ikke metodisk give mening at angive forarbejderne fra flere hundrede år siden, idet lovbestemmelserne siden da har gennemgået betydelig forandring og fornyelse.¹⁶ Der er i specialet som fortolkningsbidrag til lovbestemmelserne inddraget f.eks. nyere betænkninger, der behandler nyere hensyn bag lovbestemmelserne.

Det er almindeligt, at der udstedes generelle tjenestebefalinger til underordnede myndighed.¹⁷ Dette kaldes for ofte for cirkulære, men har også mange andre betegnelser, f.eks. vejledninger, meddelelser, instrukser, osv.¹⁸ Underordnet myndigheder er forpligtet af cirkulære, men kan ikke anses som en retskilde, idet domstolene ikke skal rette sig efter disse.¹⁹ Dermed er cirkulære kun bindende som retskilde for forvaltningsmyndigheden, der har fået cirkulæret udstedt, og dette forpligter ikke borgeren eller giver rettigheder til borgeren.²⁰ Dette er dog ikke enstydig med, at domstolene ser bort fra cirkulærer, idet disse ofte indeholder fortolkningsbidrag til gældende ret.²¹

Dette speciale indeholder cirkulærer udstedt af f.eks. Rigsadvokaten, som er bindende for de underordnede myndigheder herunder. Disse cirkulærer er i specialet brugt som fortolkningsbidrag til gældende ret.

Retspraksis består af domme afsagt af domstole, som står for den afgørende fortolkning af retstilstanden.²² Domstolene består af de danske domstole, men også f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, herefter EMD.²³ De danske domstole står for at skabe ret og fortolke retskilder ud fra et synspunkt om lighed, hvorved alle kan forvente samme retsstilling i samme situation, selvom der aldrig helt er tale om samme situation.²⁴

De anvendte domme er primært fundet gennem søgning og noter til de relevante love på Karnov.²⁵ Derudover er de fleste domme behandlet selvstændigt i litteraturen, hvilket også har bidraget til udvælgelsen af relevante domme for specialet. Endvidere har betænkninger til loven samt andre kilder omhandlende hensynene bag loven været med til at angive vigtige domme.

¹⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 54, Djøf Forlag.

¹⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 54-55, Djøf Forlag.

¹⁷ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 359, Djøf Forlag.

¹⁸ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 359, Djøf Forlag.

¹⁹ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 360, Djøf Forlag.

²⁰ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 360, Djøf Forlag.

²¹ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 360-361, Djøf Forlag.

²² Hansen, Lone L., og Werlauff, Erik, 2022, *Den juridiske metode – en introduktion* (3. udg./1. oplag), side 65, Djøf Forlag.

²³ Hansen, Lone L., og Werlauff, Erik, 2022, *Den juridiske metode – en introduktion* (3. udg./1. oplag), side 65, Djøf Forlag.

²⁴ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 65, Djøf Forlag.

²⁵ Karnovgroup.dk, *Karnov Group*, <https://www.karnovgroup.dk>.

Retsgrundsætninger er f.eks. et retsprincip, som udtrykker en generel regel, der enten udspringer af en lovbestemmelse eller praksis på et område.²⁶ Retsgrundsætninger er ikke nedskrevet som sådan, og de er oftest kun nedskrevet og omtalt i retslitteraturen.²⁷ Der er i specialet gennemgået en række relevante retsprincipper inden for strafferettens område.

Juridisk retslitteratur er ikke en retskilde, men et bidrag til forståelse af gældende ret på et nærmere angivet område ud fra angivelsen af retlige argumentationer eller anerkendte videnskabelige resultater.²⁸ Når der henvises til den juridiske litteratur, henvises der ikke til en retskilde, men derimod en henvisning til f.eks. en anden forfatters synspunkt på retskilderne på området.²⁹ Den juridiske litteratur er anvendt i specialet, hvor dette er fundet relevant og som bidrag til den udarbejdede analyse. Dette er sket med fokus på, at de forskellige juridiske værker indeholder en selvstændig behandling af emnet.

I forhold til internationale regler sondres der mellem hard law og soft law.³⁰ Hard law er bindende regler for domstolene, som skal følges.³¹ Soft law er derimod ikke bindende for domstolene, hvorved disse regler mest inddrages til fortolkningsmæssigt bidrag.³² Ved inkorporeringen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention i 1992 blev EMRK en del af dansk ret, hvorfor EMRK har direkte anvendelse ved danske domstole.³³ Her er det fortolkningen af EMRK udarbejdet af EMD, der er afgørende for EMRK's betydning og forståelse i dansk ret.³⁴ Ved fortolkning af EMRK anvendes en dynamisk fortolkning og derudfra en fremadrettet fortolkning, hvorved EMRK skal fortolkes ud fra nutidens betingelser.³⁵ Dette står i modsætning til traditionel dansk ret, som er præget af subjektiv og bagudrettet formålsfortolkning.³⁶ Specialet vil tage højde for denne forskel i fortolkning ved inddragelse af analyse af EMRK artikel 6.

²⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 79, Djøf Forlag.

²⁷ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 80, Djøf Forlag.

²⁸ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 80-81, Djøf Forlag.

²⁹ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 80-81, Djøf Forlag.

³⁰ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 17, Djøf Forlag.

³¹ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 17, Djøf Forlag.

³² Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 17, Djøf Forlag.

³³ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 48-49, Djøf Forlag.

³⁴ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 48-49, Djøf Forlag.

³⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 48-49, Djøf Forlag.

³⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), side 48-49, Djøf Forlag.

Analysen af EMRK artikel 6 er udarbejdet ud fra relevante domme afsagt af EMD. Disse domme er bl.a. fundet gennem litterære værker, som har behandlet plea bargaining selvstændigt.³⁷ Guiden til EMRK artikel 6 af Europarådet af den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er også anvendt til at finde domsmateriale for at belyse plea bargaining i menneskeretligt perspektiv.³⁸

Retspolitisk metode omfatter en undersøgelse af behovet for eller muligheden for en ændret retstilstand.³⁹ Metoden omfatter også anvisninger til ny, anden eller mere entydig retstilstand ud fra givne hensyn, herunder f.eks. effektivitet eller forandringer i samfundet.⁴⁰ Retspolitiske overvejelser er inddraget slutteligt i specialet, hvor der angives egne opfattelser af fremtiden for plea bargaining elementer i dansk straffeprocess.

Specialet er opbygget omkring en analyse af gældende ret om plea bargaining elementer i dansk straffeprocess. Først er der udarbejdet en kort gennemgang af de bagvedliggende retsprinsipper, tilståelsessager og plea bargaining som begreb, hvilket er sket for at belyse retsområdet og væsentlige regler om specialets emne. Der er gennem efterfølgende analyse anvendt en systematisk tilgang til de danske retskilder, hvor der er taget udgangspunkt i ordlyden af loven, hensynene bag loven og retspraksis. Analysen er opdelt ud fra adskillelse af straffeloven og retsplejeloven af overskuelighedsmæssige grunde. Der er til sidst foretaget en opsamling af analysen, hvor der bliver konkluderet på specialets behandling af plea bargaining elementer og gennemgået betragtninger om fremtiden for plea bargaining elementer i dansk straffeprocess.

Specialet indeholder en række straffeprocessuelle begreber, som er anvendt efter sin juridiske betydning. Gerningspersonen er omtalt som sigtede og tiltalte alt efter, hvilket begreb der findes juridisk korrekt at anvende i den pågældende situation. Medgerningsmænd er i specialet gerningsmænd, som har været med til den strafbare handling begået af sigtede. Tredjemænd/andre gerningsmænd er gerningsmænd involverede i forbrydelser, som ikke har forbindelse med sigtedes strafbare handlinger. Plea bargaining er som begreb anvendt hyppigt i specialet, og definitionen herpå er fastlagt i specialet. Begrebet tilståelsesaftale er anvendt som dansk synonym for plea bargaining, hvorved der ikke er juridisk forskel på disse begreber. Sondringer mellem plea bargaining og tilståelsesaftale er foretaget ud fra, hvad der kontekstuellet findes mest relevant i den pågældende situation. Sigtede/forsvareren er ofte beskrevet sammenfattende, ligesom politiet/anklagemyndigheden også er.

Der gøres slutteligt opmærksomt på det metodemæssige problem ved at behandle plea bargaining i dansk straffeprocess. Det er ikke altid muligt at læse ud fra de angivne retskilder, hvad der er foregået bagved domstolens og politiets/anklagemyndighedens arbejde. Det er således ikke altid muligt at finde frem til de drøftelser, der har forelagt før domstolebehandling, selvom sagens bilag og retsbøgerne indeholder beskrivelser af perioden fra sigtelse til domsfældelse. Det vil dermed ikke altid være kendt, hvad der er foregået forud for

³⁷ Kjølbros, Jon Fridrik, 2023, *Den europæiske menneskerettighedskonvention – for praktikere* (6. udg./1. oplag), side 560-561, Djøf Forlag.

³⁸ Ks.echr.coe.int, *European Court of Human Rights*, <https://ks.echr.coe.int>.

³⁹ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 79, Djøf Forlag.

⁴⁰ Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), side 79, Djøf Forlag.

straffesagens behandling i retten. Drøftelserne mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden om en eventuel beskæring, erkendelse, strafpåstand, osv., vil derfor ikke være tilgængelige. Dette er et metode-mæssigt problem, som man som læser skal være opmærksom på, da der er en begrænset praksis om emnet.

2. Danske straffeprocessuelle principper, tilståelser og plea bargaining

Der er i dette kapitel foretaget en gennemgang af den danske straffeprocessuelle principper og regler, der er relevante for specialets emne. Der vil være fokus på grundtrækkene i dansk straffeprocess, strafferetlige principper, tilståelsessager og begrebet plea bargaining, hvor begrebet fastlægges for resten af specialet.

2.1. Grundtræk i dansk straffeprocess

Den danske straffeprocessen er en del af det danske processystem, som ydermere består af bl.a. civilprocessen og fogedretten.⁴¹ Fælles for det samlede processystem eksisterer der grundlæggende retsprincipper, som har betydning for hver enkelt proces – bl.a. princippet om mundtlighed og princippet om aktindsigt.⁴² På trods af fællestrækkene blandt de danske processystemer er de enkelte processer vidt forskellige og udtryk for forskellige formål og hensyn.⁴³

Straffeprocessen skal som udgangspunkt forstås ud fra hensynene om at afklare, opklare og straffe for overtrædelse af strafferetlige lovbestemmelser, hvorved retsstaten og dennes borgere beskyttes mod utilladelige forhold.⁴⁴ Både retsstaten og borgerne nyder således beskyttelse af straffeprocessen, hvorved retssikkerheden kan siges at afspejle sig i disse hensyn.⁴⁵

Selvom den danske straffeprocess eksisterer på baggrund af et nationalt grundlag, har internationale menneskerettigheder også betydning for de straffeprocessuelle regler.⁴⁶ EMRK indeholder en international anerkendelse af menneskets rettigheder, som skal respekteres af de enkelte retsstater.⁴⁷ Derudover indeholder EMRK også en række forpligtelser for retsstaterne, som den danske straffeprocess skal opfylde.⁴⁸ Dette spiller sammen med hensynene nævnt ovenfor, hvor en balance mellem hensynet til borgernes rettigheder og hensynet til at bekæmpe kriminelle forhold skal opretholdes, hvorved et sikkert retssamfund kan fungere.⁴⁹

⁴¹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 25-27, Karnov Group.

⁴² Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 25-27, Karnov Group.

⁴³ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 25-27, Karnov Group.

⁴⁴ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 25-27, Karnov Group.

⁴⁵ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 25-27, Karnov Group.

⁴⁶ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 16-20, Djøf Forlag.

⁴⁷ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 16-20, Djøf Forlag.

⁴⁸ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 16-20, Djøf Forlag.

⁴⁹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 25-27, Karnov Group.

2.2. Retssikkerhed og straffeprocessuelle principper

Et af grundbegreberne for den danske straffeprocess er ”retssikkerhed”, som ofte ses i sammenhæng med juridiske principper som f.eks. den materielle sandheds princip, idet retssikkerhed både omfatter en beskyttelse af individets rettigheder og en beskyttelse af de straffeprocessuelle regler.⁵⁰ Dermed er retssikkerhed et toledet begreb, hvor både sikkerheden for borgerne og sikkerheden for staten er indeholdt i begrebet.⁵¹

Dansk straffeprocess er først og fremmest opbygget omkring fastlagte retsregler i retsplejeloven, som er den centrale lov for straffesager i det danske processystem.⁵² Ud fra retsplejelovens ordlyd og fortolkning udspringer en række principper, der er essentielle for forståelsen af den danske straffeprocess.⁵³ Udvalgte og væsentlige principper vil nedenfor blive gennemgået kort.

Retsplejeloven § 729 angiver i sin ordlyd ”part”, og at den sigtede skal anses for indbefattet. Dette er et udtryk for partsprincippet om, at der i straffesager er parter, hvor anklagemyndigheden og staten står på den ene side, mens sigtede og dennes forsvarer står på den anden side. Domstolene fungerer som uafhængigt samlingspunkt for straffesagen, hvor sagens materiale bedømmes.⁵⁴ I forlængelse af domstolenes rolle som uafhængig bedømmer af sagsmaterialet udspringer det akkusatoriske princip om, at politiet/anklagemyndigheden står for efterforskning og tilvejebringelse af materiale, mens dommerne tager stilling til det bevismæssige materiale, der fremlægges for domstolene.⁵⁵ Der er dog ikke tale om en fuld indførelse af partsprincippet i dansk straffeprocess, idet domstolen også skal sikre tilvejebringelse af sandheden, hvilket udspringer af princippet om den materielle sandhed, som er omtalt nedenfor.⁵⁶

Anklagerprincippet angiver, at anklagemyndigheden rejser tiltalen på baggrund af efterforskningen.⁵⁷ Dette princip kan udledes af retsplejelovens § 883, stk. 3, som angiver, at domstolene ikke kan dømme for noget, der ikke er omfattet af tiltalen. Anklagerprincippet indeholder en organisatorisk løsrivelse fra domstolene, en formel begrænsning ved behandling af straffesager uden initiativ fra anklagemyndigheden og en materiel betingelse om anklageskrift som grundlag for dom.⁵⁸

Det nok mest grundlæggende princip i den danske strafferet er princippet om den materielle sandhed, som omfatter pligten til at beskytte uskyldige og straffe skyldige.⁵⁹ Princippet går ud på, at domstolene ikke blot skal forholde sig til parternes synspunkter og holdninger, men derimod søge sandheden ud fra sagens

⁵⁰ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 26-27, Karnov Group.

⁵¹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 26-27, Karnov Group.

⁵² Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 14, GJELLERUP.

⁵³ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 21-49, GJELLERUP.

⁵⁴ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28, Karnov Group.

⁵⁵ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28, Karnov Group.

⁵⁶ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28, Karnov Group.

⁵⁷ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28, Karnov Group.

⁵⁸ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 21, GJELLERUP.

⁵⁹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28-32, Karnov Group.

bevisførelse.⁶⁰ Princippet har helt afgørende betydning for, hvordan strafferetsplejens regler er udformet, og princippet kan udledes flere steder i retsplejeloven – f.eks. § 867 om dommerens ret og pligt til at stille spørgsmål i sandhedens interesse eller § 925, stk. 1 om tilsidesættelse eller forkert anvendelse af regler for sagens behandling.⁶¹

Den materielle sandheds princip er ikke en selvfølge i et moderne retssystem, hvor bl.a. det amerikanske retssystem ikke indeholder et sådant princip.⁶² I USA er der derimod et angelsaksisk retssystem, hvor en overtrædelse af formelle regler kan medføre, at beviser ikke kan fremlægges i sagen, uanset betydningen af beviset i sagen.⁶³

Efter retsplejeloven § 96, stk. 2 skal anklageren fremme sagen hurtigt og påse, at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Dette er et udtryk for objektivitetsprincippet, som indebærer en pligt for anklagemyndigheden til at undersøge enhver omstændighed – herunder også omstændigheder, der taler for straffrihed.⁶⁴ Det kræves således saglighed og objektivitet for anklagemyndighedens opgavehåndtering, hvorved det sikres, at der ikke rejses tiltale, før alle sagens omstændigheder er undersøgt.⁶⁵

Da tiltalte som udgangspunkt altid er svag part i straffesagen grundet alle de ressourcemæssige kræfter hos politiet/anklagemyndigheden, skal tvivl komme den tiltalte til gode, jf. in dubio pro reo, som kan udledes af retspraksis i bl.a. *U.1988.948V*.⁶⁶ I dommen var en kvinde tiltalt for at have afgivet falsk forklaring i retten om faderen til et barn, men blev frifundet af både byretten og landsretten grundet strengere beviskrav i straffesagen. Blodtypeundersøgelsen kunne ikke i sig selv medføre et strafansvar.⁶⁷ Princippet om favor defensionis giver således forsvaret en begunstigeelse, hvorved der hellere skal gå 10 skyldige fri for straf, end at 1 uskyldig straffes, hvilket bl.a. kan udledes ud af retsplejeloven § 216, stk. 1, 3. pkt. om stemmelighed og udfald til tiltaltes fordel.⁶⁸ EMRK artikel 6, stk. 2 angiver også princippet om forsvarets begunstigeelse i sin ordlyden, hvor enhver er uskyldig, indtil det er bevist, at man har udvist strafbar skyld, hvilket også er omtalt under punkt 4.

Der er en lang række andre retsprinsipper, som også har betydning for straffeprocessen – herunder bl.a. principperne om legalitet, proportionalitet, offentlighed, sagsbehandlingens fremme og bevisumiddelbarhed.⁶⁹ Disse retsprinsipper vil ikke blive uddybet.

⁶⁰ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28-32, Karnov Group.

⁶¹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 28-32, Karnov Group.

⁶² Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 32-33, Karnov Group.

⁶³ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 32-33, Karnov Group.

⁶⁴ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 22, GJELLERUP.

⁶⁵ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 22, GJELLERUP.

⁶⁶ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 35, Karnov Group.

⁶⁷ U.1988.948V, Hobro Rets dom.

⁶⁸ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 35, Karnov Group.

⁶⁹ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 21-49, GJELLERUP.

2.3. Tilståelse og tilståelsessager

Tilståelse og tilståelsessager vil nedenfor blive gennemgået, da det er relevant at fastlægge de grundlæggende regler ved tilståelsessager forud for analyse om plea bargaining elementer.

Det er politiet, der står for efterforskningen af strafbare forhold undergivet offentlig påtale, jf. retsplejeloven § 742, stk. 2. Formålet med denne efterforskning er at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, hvor der skal ske tilvejebringelse af oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten, jf. retsplejeloven § 743. Efterforskningen kan iværksættes og udføres på mange forskellige måder, og politiet har således mange forskellige muligheder for at tilrettelægge det videre sagsforløb.⁷⁰ I forlængelse af denne efterforskning vil politiet ofte sigte en eller flere personer for de strafbare forhold, der er begået. Der kan efter sigtelse opstå en ændring i sagsforløbet, såfremt en sigtede vælger at erkende sig skyldig.⁷¹ Dette kan give anledning til en tilståelsessag efter retsplejeloven § 831. Tilståelsessager er en enklere procesform, som oftest kommer på tale i større straffesager, hvor der ellers ville have medvirket nævninge eller domsmænd.⁷² I mindre sager om bøder er der dog også mulighed for tilståelse, hvilket kaldes for et bødeforlæg, hvor retten ikke indblandes, jf. retsplejeloven § 832.⁷³

Tilståelsessager igangsættes oftest med en begæring om retsmøde fra anklagemyndigheden med de oplistede sigtelser, når sigtede har givet en tilståelse, som opfylder kravene i retsplejeloven § 831.⁷⁴ I praksis opfylder begæringen oftest retsplejelovens krav til et anklageskrift, men begæringen kaldes ikke for et anklageskrift, idet der skal være mulighed for yderligere efterforskning, såfremt sagen ikke kan fremmes som tilståelsessag.⁷⁵

Der er oplistet en række krav til tilståelsen i retsplejeloven § 831. Tilståelsen skal være en uforbeholden tilståelse om de faktiske omstændigheder, jf. retsplejeloven § 831, stk. 1. Derudover skal tilståelsens rigtighed være bestyrket af ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, jf. retsplejeloven § 831, stk. 1, nr. 1. Der kræves samtykke fra alle parter til tilståelsessager efter retsplejeloven § 831, stk. 1, nr. 2, hvorefter sigtede og anklageren kan modsætte sig at fremme sagen som tilståelsessag. Domstolene har også mulighed for at modsætte sig at afgøre sagen som tilståelsessag efter retsplejeloven § 831, stk. 1, nr. 3. Retsplejeloven § 831, stk. 1, nr. 4 angiver, at sagen kan behandles som tilståelsessag, hvis der ikke bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73, hvorved der er flere muligheder for at nægte sagens fremme som tilståelsessag.

⁷⁰ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 51, GJELLERUP.

⁷¹ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 171, GJELLERUP.

⁷² Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 171, GJELLERUP.

⁷³ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 179-182, GJELLERUP.

⁷⁴ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 126, Djøf Forlag.

⁷⁵ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 126, Djøf Forlag.

Det er væsentligt, at sigtedes gøres bekendt med tiltalen og dermed har lejlighed for at udtale sig, jf. retsplejeloven § 831, stk. 2. Hvis sigtede er anholdt eller varetægtsfængslet, skal den beskikkede forsvarer efter retsplejeloven § 731, stk. 1, litra a, have mulighed for at gøre sig bekendt med sagen, drøfte den med sigtede og udtale sig overfor retten, inden sigtede afgiver samtykke, jf. retsplejeloven § 831, stk. 3. Sigtede skal tilbydes en beskikket forsvarer, hvis sigtede ikke er anholdt eller varetægtsfængslet under retsmødet, og hvis der sker beskikkelse, skal forsvareren også have mulighed for at gøre sig bekendt med sagen efter stk. 4.

Dommeren følger de almindelige regler for afsigelse af dom ved tilståelsessager, jf. retsplejeloven § 831, stk. 5. Retsplejeloven § 831, stk. 6 omhandler § 674, stk. 1, nr. 2 sager, som ikke kan behandles som tilståelsessager. Retsplejeloven § 831, stk. 7 omhandler tiltalens indhold og sigtedes og anklagemyndighedens samtykke, som skal tilføjes til retsbogen. Hvis sigtede ikke ønsker at få beskikket en forsvarer, skal dette også tilføjes til retsbogen. Retsplejeloven § 831, stk. 8 omhandler anvendelsen af telekommunikation med billede ved sigtedes deltagelse i retsmøder, såfremt sigtedes tilstedeværelse ikke er nødvendig, eller der alene er tale om bøde eller fængsel indtil 1 år, konfiskation, rettighedsfrakendelse, tvangsbøder eller erstatning. Forsvareren skal deltage i retsmøde på samme sted som sigtede, medmindre det findes ubetænkeligt, at forsvareren møder i retten, jf. retsplejeloven § 831, stk. 8, 2. pkt.

2.4. Plea bargaining som begreb

Plea bargaining samt plea bargaining elementer vil som begreber blive gennemgået nedenfor. Dette sker for at udlede en forståelse for begrebet gennem specialet.

2.4.1. Et amerikanske begreb

Plea bargaining er et amerikansk begreb, der direkte ud fra sin ordlyd betyder forhandlinger mellem en sigtede og anklagemyndighed, som ender ud i en aftale, hvor sigtede tilstår i aftalt omfang, og anklagemyndigheden beskærer sigtedes straffesag.⁷⁶ På dansk vil begrebet betydningsmæssigt være sammenfaldende med begrebet *"tilståelsesaftale"*, hvilket kan udledes af Højesterets afgørelse i *U.2009.941H*.⁷⁷ Her anførte Højesteret tilståelsesaftaler som *"plea bargains"*, hvilket er et andet ord for plea bargaining.⁷⁸ Disse aftaler omfattede i afgørelsen, at *"de pågældende har forpligtet sig til at samarbejde med myndighederne ved at afgive forklaring i sager mod medgerningsmænd, og at en tilsidesættelse af denne forpligtelse kan medføre bortfald af de fordele i form af påtalefrafald og strafnedsættelse, som er opnået eller stillet i udsigt"*.⁷⁹ Der er således tale om en

⁷⁶ Henricson, Ib, 2022, *Politiret (7. udg./1. oplag)*, side 458, Djøf Forlag.

⁷⁷ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁷⁸ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁷⁹ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

aftale mellem sigtede og anklagemyndigheden, hvor sigtede er forpligtet til at afgive tilståelse, forklaring og/eller andre oplysninger i et aftalt omfang, og hvis disse forpligtelser ikke overholdes, opnår sigtede ikke de aftalte fordele, som denne havde i udsigt. Denne definition må antages at være forholdsvis snæver, da der skal foreligge en konkret forpligtelse ud fra en konkret aftale mellem sigtede og anklagemyndigheden.

Højesteret udtalte, at sådanne tilståelsesaftaler ("*plea bargains*") ikke kunne indgås af dansk anklagemyndighed.⁸⁰ Hermed angiver Højesteret, at den snævre amerikanske definition af begrebet "*plea bargains*" er en ordning, som ikke lever op til de danske straffeprocessuelle regler.⁸¹ Denne snævre definition af plea bargaining er således ikke indeholdt i dansk ret, men kan plea bargaining i bredere forstand anses som indeholdt?

Højesteret udtalte også i sin begrundelse, at en ordning af nogenlunde samme karakter og formål, som den amerikanske, kendes i dansk ret.⁸² Her giver Højesteret udtryk for, at plea bargaining i bredere kontekst kan lade sig gøre efter dansk ret.⁸³ U.2009.941H vil blive uddybet yderligere i punkt 3.2.3.

2.4.2. Et dansk begreb

I dansk ret har plea bargaining været underlagt behandling i mere og mindre omfang af flere forfattere.⁸⁴ Elsebeth Rasmussen definerede begrebet som "*en aftale mellem anklagemyndigheden, sigtede og hans forsvarer, eventuelt også med dommeren om at begrænse tiltalen eller straffens udmåling, mod at den sigtede tilstår sig skyldig i aftalt omfang*".⁸⁵ Denne definition kan anses som forholdsvis snæver, da der skal foreligge en konkret "*aftale*" mellem sigtede og anklagemyndigheden, hvor domstolene eventuelt også er med i forløbet.⁸⁶ Elsebeth Rasmussen benævner også plea bargaining i bred forstand, hvor begrebet tillige anvendes til at beskrive den situation, hvor "*sigtede tilstår sig selv skyldig i håbet om at opnå mildere straf, uden der foreligger aftale med dommeren eller anklagemyndigheden*".⁸⁷ Elsebeth Rasmussen går ikke videre med denne definition i sin artikel.⁸⁸ Der kan drages sammenhæng mellem den brede definition af Elsebeth Rasmussen og Højesterets dom i

⁸⁰ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁸¹ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁸² U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁸³ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁸⁴ Se f.eks. U.1980B.153 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, Elsebeth Rasmussen.

U.1983B.311 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, Elsebeth Rasmussen.

U.1993B.44 – *Tilståelsens betydning for strafudmålingen*, Carsten Egebjerg Christensen.

Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeproses – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), GJELLERUP.

Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), Karnov Group.

Henricson, Ib, 2022, *Politiret* (7. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

⁸⁵ U.1980B.153 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, side 153, Elsebeth Rasmussen.

⁸⁶ U.1980B.153 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, side 153, Elsebeth Rasmussen.

⁸⁷ U.1980B.153 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, side 153, Elsebeth Rasmussen.

⁸⁸ U.1980B.153 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, side 153, Elsebeth Rasmussen.

U.2009.941H, hvor Højesteret anerkendte en bredere definition af plea bargaining som en ordning, der kendes i dansk ret.⁸⁹

Thomas Rørdam behandler plea bargaining i forhold til forsvarerens rådgivning og vejledning af klienten.⁹⁰ Her omtaler Thomas Rørdam plea bargaining som en aftale, der kan komme på tale, når sigtede samme med forsvareren vurderer det som en mulighed at drøfte sagens videre forløb med anklagemyndigheden.⁹¹ Såfremt der skulle opstå en fælles forståelse mellem sigtede/forsvareren og anklagemyndigheden om tilskæring af straffesagen, er der ret frie muligheder for dette, når ordningen kun omfatter sigtede selv.⁹² Der er også muligheder for en sådan ordning, når sigtede giver oplysninger om andre gerningsmænd, men der er flere betænkkeligheder herved.⁹³

Således fastlægger Thomas Rørdam en bredere definition af plea bargaining som en ordning mellem sigtede/forsvareren og anklagemyndigheden, hvor der er en fælles forståelse for sagens videre gang.

2.4.3. Plea bargaining i dette speciale

Begreberne "*plea bargaining*", "*plea bargains*", "*plea agreements*" og "*tilståelsesaftaler*" vil i dette speciale omfatte den snævre definition af begrebet, hvor der skal foreligge en konkret aftale med forpligtelser for både sigtede og anklagemyndigheden. Plea bargaining er således en konkret aftale mellem sigtede/forsvareren og anklagemyndigheden, hvor sigtede tilstår og/eller afgiver forklaring/oplysninger om egne forhold eller andre gerningsmænd i et aftalt omfang for at opnå en fordel i sin straffesags videre forløb.

Begrebet plea bargaining elementer vil derimod omfatte en bredere definition af plea bargaining, hvor dele eller kendetegn fra plea bargaining kan udledes gennem den fælles forståelse for sagens videre forløb mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden. Definitionen omfatter således drøftelser og/eller tilkendegivelser mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden, som afgives ud fra en fælles forståelse og enighed. Der ikke er tale om en konkret aftale, men en fælles forståelse for retsreglerne på området, hvor parternes adfærd giver antydning af enighed. Dette kan også betegnes som aftalelignende arrangementer.⁹⁴

⁸⁹ U.2009.941H, Højesterets begrundelse og resultat.

⁹⁰ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 84-85, Karnov Group.

⁹¹ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 84-85, Karnov Group.

⁹² Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 84-85, Karnov Group.

⁹³ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 84-86, Karnov Group.

⁹⁴ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 142-143, Djøf Forlag.

3. Analyse af plea bargaining elementer i dansk straffeprocess

I det følgende vil plea bargaining elementer i dansk straffeprocess blive analyseret. Først og fremmest vil der under punkt 3.1. blive fastlagt, hvorhenne i dansk straffeprocess der fremgår plea bargaining elementer. Dernæst vil straffelovens regler for strafformildelse blive analyseret under punkt 3.2., hvor straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 er særlig relevant. Herefter vil retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. om forbuddet mod løfter, urigtige foregivender blive analyseret ud fra betragtninger om plea bargaining elementer under punkt 3.3. Der vil ydermere blive inddraget en analyse af plea bargaining elementer i forlængelse af retsplejelovens hjemmel til påtaleopgivelse og tiltalefrafald i §§ 721, 722 under punkt 3.3., hvor retsplejeloven § 724 om bindende påtalebe-grænsning også vil blive inddraget.

3.1. Hvor er der elementer af plea bargaining i dansk straffeprocess?

Som tidligere nævnt er der tale om plea bargaining elementer, når der gennem drøftelser og tilkendegivelser opnås en form for enighed mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden om straffesagens videre forløb. Der er her tale om situationer, som ikke udspringer af konkrete nedskrevne aftaler, som ellers ville være omfattet af definitionen på plea bargaining. Men hvor kan der udledes plea bargaining elementer i dansk straffeprocess?

Straffeloven § 82 indeholder en hjemmel for domstolene til at tillægge strafformildende omstændigheder betydning ved straffastsættelsen. Selvom det er domstolenes vurdering, hvordan strafformildende omstændigheder skal indgå i strafudmålingen, har anklagemyndigheden mulighed at gøre sigtede bekendt med, at anklagemyndigheden vil gøre domstolene opmærksomme på de strafformildende omstændigheder.⁹⁵ Drøftelser og tilkendegivelser overfor sigtede om, at anklagemyndigheden vil gøre brug af denne adgang, må anses som et plea bargaining element, idet der vil foreligge en form for kommunikation og fælles forståelse mellem sigtede/forsvareren og anklagemyndigheden. Ud fra dette er bestemmelsen i straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 særlig relevant ved betragtninger om plea bargaining elementer.

Løfter, urigtige foregivender eller trusler må ikke anvendes under afhøring af sigtede efter forbuddet retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. Bestemmelsen indeholder et forbud, men det er tvivlsomt, hvor langt forbuddet rækker i forhold til f.eks. løfter.⁹⁶ Derfor kan der sættes spørgsmålstegn ved, hvornår politiet/anklagemyndigheden er omfattet af forbuddet, når der drøftes eller tilkendegives noget overfor sigtede, uanset om disse har

⁹⁵ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocess – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 165-167, GJELLERUP.

⁹⁶ Henricson, Ib, 2022, *Politiret* (7. udg./1. oplag), side 460, Djøf Forlag.

karakter af løfter, urigtige foregivender eller trusler. Dette giver udtryk for plea bargaining elementer, idet det er muligt at omgå forbuddet, hvorved en analyse af retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. er relevant for specialet.

Anklagemyndigheden har lovhjemmel til at opgive påtalen og frafalde tiltalen i retsplejeloven §§ 721 og 722. Der er tale om en direkte hjemmel til at beskære straffesager på baggrund af f.eks. ressourcemæssige grunde, jf. retsplejeloven §§ 721, stk. 1, nr. 4 og 722, stk. 1, nr. 5. En sådan beskæring kan være bindende for anklagemyndigheden, jf. retsplejeloven § 724. Drøftelser eller tilkendegivelser mellem sigtede og anklagemyndigheden om sådanne beskæringer udtrykker plea bargaining elementer, idet straffesagen hermed vil blive beskåret ud fra enighed om straffesagens videre forløb.

3.2. Strafformildende omstændigheder

Der vil i det følgende blive analyseret på straffeloven § 82 ud fra betragtninger om plea bargaining elementer. Først analyseres ordlyden af straffeloven § 82, hvorefter de relevante hensyn bag vil blive inddraget for at belyse bestemmelsen. Til sidst vil retspraksis om straffeloven § 82 blive analyseret.

3.2.1. Ordlyd

Straffeloven § 82 har sin nugældende ordlyd efter lovændringen i 2004.⁹⁷ Straffeloven § 82, stk. 1 oplister tilfælde, hvor domstolene kan inddrage formildende omstændigheder ved straffens fastsættelse. Ud fra bestemmelsens ordlyd kan formildende omstændigheder være sigtedes alder eller gerninger tæt på straffrihedsgrunde, jf. straffeloven § 82, stk. 1, nr. 1-3. Også gerningsmandens uvidenhed, misforståelse eller oprørt sindstilstand kan medvirke formildende omstændigheder efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 4-5. Endvidere kan gerninger begået under tvangs- eller udnyttelsesmæssige forhold angive formildende omstændigheder efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 6, mens gerningsmandens stærke medfølelse, sindsbevægelse eller andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand kan være formildende omstændigheder efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 7.

Hvis gerningsmanden frivillig forsøger at afværge faren ved den strafbare handling, kan dette også være en formildende omstændighed, jf. straffeloven § 82, stk. 1, nr. 8. Ligeledes kan sigtedes frivillige og fuldstændige tilståelse være formildende efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9, og oplysninger om andre gerningsmænd kan være en formildende omstændighed efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10. Slutteligt kan det ud fra ordlyden anses som formildende omstændighed, at gerningsmanden har genoprettet skaden, gerningsmanden er frakendt § 79 rettigheder eller andre følger, der kan sidestilles med straf, samt tidsmæssige overvejelser siden den strafbare handling blev begået, jf. straffeloven § 82, stk. 1, nr. 11-13.

⁹⁷ L 2004-03-31 nr. 218: *Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven.*

Det følger af straffeloven § 82, stk. 2, at straffastsættelsen kan formildes ud fra betragtninger om sagen behandling inden for rimelig tid, såfremt dette er nødvendigt efter kravet om rimelig behandlingsfrist i EMRK artikel 6.

Straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 er særlig relevant for dette speciale, da disse omhandler tilståelsen. Ordlyden af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 angiver, at det i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har afgivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse. Der kan derfor ud fra ordlyden opstilles betingelser for, at tilståelsen skal bevirke som strafformildende, herunder frivillighed og fuldstændig tilståelse.

Ordlyden af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10 angiver, at det i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre. Det er her en betingelse, at oplysninger afgivet fra gerningsmanden har en sådan bevismæssig styrke, at disse er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.

Ordlyden fastlægger ikke anklagemyndighedens mulighed for at fremlægge tilståelsen eller oplysninger om andre gerningsmænd for domstolene. Der vil nedenfor blive kigget på hensynene bag straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 samt retspraksis.

3.2.2. Hensynene bag

Der er ved lovændringen i 2004⁹⁸ af straffeloven et lovforslag med bemærkninger⁹⁹, som indeholder en kommissionsbetænkning afgivet af Straffelovrådet¹⁰⁰, der omtaler straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10. Denne betænkning er inddraget for at belyse hensynene bag straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10.

Betænkningen angiver, at straffeloven § 82, nr. 9 stammer tilbage fra straffeloven af 1866, hvor bestemmelsen havde en helt anden ordlyd, som har gennemgået meget behandling siden da.¹⁰¹ Bestemmelsen har forandret sig gennem tiden, hvor Straffelovrådet angav flere henvisninger til tidligere bemærkninger til bestemmelsen.¹⁰² Samlet set kan det dog siges, at bestemmelsen indeholder en adgang til strafnedsættelse, men ikke en adgang til strafbortfald, hvor Straffelovrådet henviser til Straffelovskommissionens betænkning af 1923 og det dertil følgende lovforslag til Almindelig borgerlig Straffelov fremsat i Folketingssamlingen 1924-25.¹⁰³ Det var i dette lovforslag, at udformningen af den ordlyd, som der eksisterer i dag, kom til udtryk, hvor man

⁹⁸ L 2004-03-31 nr. 218: *Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven.*

⁹⁹ LFF 2003-11-26 nr. 99: *Lovforslag med bemærkninger.*

¹⁰⁰ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I.*

¹⁰¹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 335-337.

¹⁰² KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 335-337.

¹⁰³ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 335-337.

efterfølgende indførte ordet ”frivilligt” i dagældende § 84, stk. 1, nr. 9 (nu § 82, stk. 1, nr. 9) i Landstingets behandling af lovforslaget i marts 1930.¹⁰⁴

Straffelovrådet behandlede spørgsmålet om oplysninger om tredjemands strafbare forhold, hvoraf det blev anført, at det i praksis forekom, at ”*sigtede under behandling af sin egen straffesag tilvejebringer materiale, der kan afdække strafbart forhold begået af tredjemænd*”.¹⁰⁵ Straffelovrådet gik ind i, hvad der kunne anses som tilvejebragt materiale, hvor der bl.a. kunne være tale om dokumenter, der havde været genstand for eller er frembragt ved en forbrydelse, eller som gav oplysninger om en forbrydelse.¹⁰⁶ Herefter går Straffelovrådet ind i, hvad der var omfattet af sigtedes vidneforklaring om andres forbrydelser, hvor retspraksis blev inddraget.¹⁰⁷ Straffelovrådet gik i forlængelse heraf ind i bl.a. *U.1998.1317H* og den efterfølgende *Rigsadvokat Meddelelse*¹⁰⁸ som værende grundlag for, at anklagemyndigheden kunne tilkendegive for en sigtede, at formildende omstændigheder ville blive fremført for domstolene, når sigtede havde afgivet oplysninger om andre gerningsmænd under sin forklaring.¹⁰⁹ Retsspraksis om betydningen af oplysninger fra sigtede om andre gerningsmænd vil blive analyseret nedenfor under punkt 3.2.3.

Straffelovrådet fastslog i sine overvejelser, at en frivillig og fuldstændig tilståelse beroede på en konkret vurdering, hvorved straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 begunstigede den, der af egen fri vilje havde afgivet tilståelse.¹¹⁰ Oplysninger om medgerningsmænd/tredjemænd kunne ligeledes medføre strafnedsættelse efter en konkret vurdering, da hensynene fra praksis tilgodeså den sigtede/tiltalte, når denne bidrog til politiets arbejde.¹¹¹ Herunder var det uden betydning, om de tilvejebragte oplysninger omhandlede objektive beviser samt andre gerningsmænds strafbare forhold.¹¹²

Straffelovrådet angav, at hensynet til at opklare alvorlig kriminalitet og procesøkonomiske hensyn talte for muligheden for at stille sigtede/tiltalte en udsigt til en ”*modydelse*”.¹¹³ Modstående disse hensyn var princippet om den materielle sandhed og sigtedes risiko for at afgive falsk forklaring grundet udsigten til f.eks. repressalier.¹¹⁴

¹⁰⁴ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 335-337.

¹⁰⁵ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 338.

¹⁰⁶ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 338-341.

¹⁰⁷ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 341-345.

¹⁰⁸ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd.*

¹⁰⁹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 342-344.

¹¹⁰ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 371.

¹¹¹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 372.

¹¹² KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 372.

¹¹³ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

¹¹⁴ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

Straffelovrådet angav slutteligt et lovudkast, hvor der blev foreslået en lovændring og indførelse af den nugældende ordlyd af straffelov § 82, stk. 1, nr. 10.¹¹⁵

3.2.3. Retspraksis

Der vil herunder blive inddraget relevant retspraksis om straffeloven § 82, stk. 1 nr. 9 og nr. 10, hvor de afgørende elementer inddrages fra dommene.

U.1986.284H omhandlede en kurerhandel samt vold med døden til følge, hvor den tiltalte fik nedsat sin til lægsstraf fra 7 år og 9 måneder til 6 år og 9 måneder, idet tiltaltes tilståelse omkring forholdet med narkotika var det eneste bevismæssige grundlag for dette tiltalepunkt.¹¹⁶ Der var i dommen tale om indførelse af ca. 360g heroin og ca. 120g amfetamin, som tiltalte havde indført i en periode fra 1980-1984.¹¹⁷ Derudover havde tiltalte afgivet spark mod forurettede af en sådan karakter, at forurettede afgik ved døden.¹¹⁸ Tiltalte fik en tillægsstraf på 7 år og 9 måneder for forholdene, men denne blev nedsat til 6 år og 9 måneder af Højesteret.¹¹⁹

I *U.1991.833H* blev tiltalte idømt en ubetinget straf for at udøve to røverier mod en benzintankstation og et røveri mod et postkontor.¹²⁰ Det fremgik af byrettens dom, at tiltalte havde begået 3 røverier og havde erkendt sin skyld med en uforbeholden tilståelse, hvor tiltalte havde afgivet forklaring til retsbogen.¹²¹ Byretten fandt tiltalte skyldig på baggrund af tilståelsen, hvilket var bestyrket af de øvrige oplysninger i sagen.¹²² Straffen blev fastsat ud fra tiltaltes personlige forhold, gerningernes karakter og den tidsperiode, som tiltalte havde været varetægtsfængslet.¹²³ Der fremgik intet i byrettens afgørelsen om, at anklagemyndigheden havde fremlagt tilståelsen som formildende omstændighed for domstolene.¹²⁴

Byrettens dom blev anket til landsretten.¹²⁵ Landsretten kom frem til, at der var grundlag for at nedsætte straffen til betinget straf efter straffeloven § 84, stk. 1, nr. 9 (nu § 82, nr. 9), da tiltalte selv meldte sig til politiet og aflagde tilståelse.¹²⁶ Landsretten ændrede således byrettens dom til betinget straf ud fra stemmeflertallet.¹²⁷

¹¹⁵ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 969.

¹¹⁶ *U.1986.284H*.

¹¹⁷ *U.1986.284H*.

¹¹⁸ *U.1986.284H*.

¹¹⁹ *U.1986.284H*.

¹²⁰ *U.1991.833H*.

¹²¹ *U.1991.833H*, Brøndbyernes rets dom.

¹²² *U.1991.833H*, Brøndbyernes rets dom.

¹²³ *U.1991.833H*, Brøndbyernes rets dom.

¹²⁴ *U.1991.833H*, Brøndbyernes rets dom.

¹²⁵ *U.1991.833H*, Østre Landsrets dom.

¹²⁶ *U.1991.833H*, Østre Landsrets dom.

¹²⁷ *U.1991.833H*, Østre Landsrets dom.

Landsrettens dom blev anket til Højesteret.¹²⁸ Højesteret anførte, at det efter karakteren og omfanget af de begåede forhold var påkrævet, at straffen blev gjort ubetinget.¹²⁹ Stemmeflertal bestemte derfor, at landsrettens dom blev stadfæstet, men med den ændring, at straffen blev gjort ubetinget.¹³⁰ Der var dissens fra dommer Kardel om, at det ikke fandtes nødvendigt at ændre i landsrettens dom ud fra hensyn til tidsforløbet.¹³¹

U.1998.1317H er en vigtig dom op til lovændringen i 2004, som *KBET 2002 nr. 1424* også omtaler ved behandlingen af formildende omstændigheder ved at afgive oplysninger om andre gerningsmænd/tredjemænd.¹³² I dommen fik tiltalte nedsat sin straf fra 6 år til 5 år, da tiltalte havde været samarbejdsvillig og bidraget med hjælp under efterforskningen.¹³³ Domstolenes behandling af udvisningsspørgsmålet vil ikke blive inddraget i domsanalysen nedenfor.

Tiltalte var i nævningsagen i landsretten tiltalt for at have overdraget en større mængde euforiserede stoffer fra Sverige til Frederikshavn.¹³⁴ Tiltalte nægtede sig først skyldig, men erkendte senere sin skyld i en afgrænset mængde grundet hans forsæt kun omfattede ½ heroin og påberåbte sig formildende omstændigheder herfor.¹³⁵ Nævningetinget fandt tiltalte skyldig i tiltalen og fastsatte straffen til 6 års fængsel med 19 stemmer.¹³⁶ Dissens på 5 stemmer fastsatte straffen til 5 års fængsel.¹³⁷ Ud fra stemmeflertallet blev straffen fastsat til 6 års fængsel, hvor der på den ene side var lagt vægt på det indsmuglede stofs mængde og art, mens der på den anden side var lagt vægt på tiltaltes rolle, som alene var kurér.¹³⁸

Tiltalte ankede dommen til Højesteret med påstand om formildelse, hvor anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.¹³⁹ Der var mellem parterne enighed om, at 6 års fængsel var i overensstemmelse med praksis for en kurérvirksomhed som den forliggende.¹⁴⁰ Sigtede/forsvareren havde ikke i sine anbringender påberåbt sig straffeloven § 84, stk. 1, nr. 9 (nu § 82, stk. 1, nr. 9).¹⁴¹

Anklagemyndigheden anførte i sine anbringender, at sigtede havde været samarbejdsvillig fra starten af, hvor der var givet oplysninger til brug for identificering af andre gerningsmænd.¹⁴² Endvidere anførte anklagemyndigheden, at det ikke kan udelukkes, at der skal tages hensyn til tiltaltes medvirken til at oplyse sagen, jf. notat

¹²⁸ U.1991.833H, Højesterets dom.

¹²⁹ U.1991.833H, Højesterets dom.

¹³⁰ U.1991.833H, Højesterets dom.

¹³¹ U.1991.833H, Højesterets dom.

¹³² KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 372.

¹³³ U.1998.1317H.

¹³⁴ U.1998.1317H, Vestre Landsrets dom.

¹³⁵ U.1998.1317H, Vestre Landsrets dom.

¹³⁶ U.1998.1317H, Vestre Landsrets dom.

¹³⁷ U.1998.1317H, Vestre Landsrets dom.

¹³⁸ U.1998.1317H, Vestre Landsrets dom.

¹³⁹ U.1998.1317H, Højesterets dom.

¹⁴⁰ U.1998.1317H, Højesterets dom.

¹⁴¹ U.1998.1317H, Højesterets dom.

¹⁴² U.1998.1317H, Højesterets dom.

af 13. december 1994 af *Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining"*.¹⁴³ Det fremgik af dette notat, at der ikke kunne handles om straffen, da retten står for straffastsættelsen.¹⁴⁴ Der burde heller ikke gives tilkendegivelser overfor sigtede om strafformildnede omstændigheder ved oplysninger om andre gerningsmænd, da risikoen for urigtig forklaring er for høj, hvor notatet henviste til forsvarerne i DJØF's etiske gruppe og de fleste teoretikere.¹⁴⁵ Men det må anses for acceptabelt at omtale tiltaltes samarbejde under efterforskningen for domstolene, da det hører til den frie bevisbedømmelse for domstolene.¹⁴⁶ Tilbud om påtalebegrænsning som modydelse for forklaring mod medgerningsmænd burde heller ikke afgives.¹⁴⁷

Højesteret kom i sine bemærkninger frem til, at strafudmålingen skulle nedsættes fra 6 års fængsel til 5 års fængsel på baggrund af det samarbejde, som tiltalte havde udvist under efterforskningen.¹⁴⁸ Der er i større narkotikasager og visse andre alvorlige sager mulighed for at motivere sigtede til at medvirke til sagens oplysning, hvilket domstolene kan tillægge vægt, selvom der er principielle og retssikkerhedsmæssige betænkeligheder herved.¹⁴⁹ Højesteret angav også, at oplysninger om andre gerningsmænd ligeledes kunne indgå i vurderingen af tiltaltes straffastsættelse.¹⁵⁰ Dommer Marie-Louise Andreasen udtalte dog, at sådanne betænkeligheder ved udsigt til strafnedsættelse ikke kunne skubbes til side, hvorved hun stemte for at stadfæste Vestre Landsrets dom.¹⁵¹

På baggrund af *U.1998.1317H* udarbejdede Rigsadvokaten en *meddelelse om behandling af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer mod medgerningsmænd*.¹⁵² Meddelelsen angav en adgang for anklagemyndigheden til at tilkendegive overfor sigtede, at denne kan have udsigt til strafformildelse, såfremt der gives oplysninger om andre gerningsmænd.¹⁵³ Meddelelsen angav endvidere, at sådanne tilkendegivelser kun burde afgives i sager om grovere kriminalitet, når det findes påkrævet af hensyn til efterforskningen.¹⁵⁴ Tilkendegivelsen skal også godkendes og må kun fremsættes af kompetent personale.¹⁵⁵ Derudover skal det slutteligt og klart oplyses til sigtede, at der ikke er sikkerhed for strafnedsættelse,

¹⁴³ Notat af 13. december 1994 af *Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining"*.

¹⁴⁴ Notat af 13. december 1994 af *Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining"*, punkt B, 1).

¹⁴⁵ Notat af 13. december 1994 af *Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining"*, punkt B, 1).

¹⁴⁶ Notat af 13. december 1994 af *Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining"*, punkt B, 1).

¹⁴⁷ Notat af 13. december 1994 af *Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining"*, punkt B, 2).

¹⁴⁸ U.1998.1317H, Højesterets dom, Højesterets bemærkninger.

¹⁴⁹ U.1998.1317H, Højesterets dom, Højesterets bemærkninger.

¹⁵⁰ U.1998.1317H, Højesterets dom, Højesterets bemærkninger.

¹⁵¹ U.1998.1317H, Højesterets dom, Højesterets bemærkninger.

¹⁵² CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*.

¹⁵³ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*, punkt 2.

¹⁵⁴ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*, punkt 2.

¹⁵⁵ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*, punkt 2.

da domstolene står for vurderingen af formildende omstændigheder.¹⁵⁶ Et notat om fremsættelse og indhold af tilkendegivelse skal også udfærdiges, hvilket skal indgå i akterne i sagen mod sigtede.¹⁵⁷

Lovændringen i 2004 medførte den nuværende formulering af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10.¹⁵⁸ Dette var konsekvensen af retsudviklingen som nævnt ovenfor. Nyere retspraksis vil nedenfor blive analyseret.

U.2009.941H er en vigtig kendelse om plea bargaining i dansk straffeprocess.¹⁵⁹ Kendelsen omhandlede muligheden for at føre vidner i en dansk straffesag, hvor vidnerne var omfattet af en tilståelsesaftale i amerikansk ret.¹⁶⁰ Dette speciale er afgrænset overfor problemstillingen om plea bargaining og vidneførelse i dansk ret, men dommen vil alligevel blive inddraget i det følgende, da den indeholder væsentlige betragtninger om Højesterets synspunkter på plea bargaining.¹⁶¹ Derudover indeholder afgørelsen også betragtninger om straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10.¹⁶²

Straffesagen omhandlede tre gerningsmænd (T1, T2 og T3), der alle var tiltalt for narkotikasmugling efter straffeloven § 191, hvor de tiltalte havde indført ecstasytabletter fra Holland til Danmark og herefter videre sendt disse fra Århus til Atlanta, Georgia, USA, hvor der skete overdragelse til et større antal personer.¹⁶³ Der var i forlængelse af straffesagen mod de tiltalte indhentet fire vidner (A, B, C og D), som var involverede i det kriminelle forløb om overdragelse af ecstasytabletterne.¹⁶⁴ Disse vidner havde alle indgået ”plea agreement” (tilståelsesaftaler) med anklagemyndigheden i USA.¹⁶⁵ Tilståelsesaftalerne indeholdt forpligtelser for vidnerne, hvor de var forpligtet til at afgive sandfærdig forklaring i den danske straffesag, hvorefter vidnerne opnåede fordele i deres egne straffesager.¹⁶⁶ Såfremt vidnerne ikke gjorde som aftalt, bortfaldt deres opnåede fordele, hvilket gav anledning til tvivl om vidnernes troværdighed.¹⁶⁷ Dansk politi foretog afhøringer af vidnerne i USA, hvilket resulterede i meget belastende vidneforklaringer mod T1, T2 og T3 om tre forsendelser af ecstasy.¹⁶⁸ Endvidere blev tilståelsesaftalerne mod vidnerne gennemgået af landsretten i dennes udførlige klargørelse af sagen.¹⁶⁹

¹⁵⁶ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*, punkt 2.

¹⁵⁷ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*, punkt 3.

¹⁵⁸ L 2004-03-31 nr. 218: *Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven*, og LBKG 2004-09-21 nr. 960: *Straffeloven (historisk)*

¹⁵⁹ U.2009.941H.

¹⁶⁰ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶¹ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

¹⁶² U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

¹⁶³ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶⁴ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶⁵ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶⁶ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶⁷ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶⁸ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

¹⁶⁹ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

De tre gerningsmænd var alle blevet frikendt i byretten grundet byrettens kendelse om ikke at tillade vidneførelsen af de fire vidner.¹⁷⁰ Byretten fandt det betænkeligt, at tilståelsesaftalerne i realiteten var identiske med de aftaler, som Højesteret havde omtalt i *U.1982.1027H*, og selvom anklagemyndigheden ikke havde medunderskrevet tilståelsesaftalerne, havde anklagemyndigheden senere tiltrådt disse.¹⁷¹ Byretten fandt det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at vidnerne kunne afgive forklaring i en dansk straffesag, hvor vidnerne havde til udsigt at opnå fordele herefter.¹⁷² Derfor nægtede byretten at lade anklagemyndigheden føre vidnerne.¹⁷³

Byrettens kendelse blev kæret til landsretten, hvor landsretten i sin begrundelse kom frem til, at vidnerne kunne tillades at blive ført som vidner i den danske straffesag.¹⁷⁴ Først henviste landsretten til tilståelsesaftalernes indhold, som ikke var væsentligt anderledes end de tilståelsesaftaler, som der var tale om i *U.1982.1027H*.¹⁷⁵ Dertil tilføjede landsretten, at der ud fra afgørelsen *U.1998.1317H* og straffelovens nye bestemmelse i § 82, stk. 1, nr. 10 kan udledes en almindelig adgang til strafformildende omstændighed at afgive oplysninger om andre gerningsmænd.¹⁷⁶ Dette begrundede landsretten med bemærkningerne til straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10, som angav, at straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10 ikke var begrænset til bestemte sagstyper, samt at bestemmelsen efter sin ordlyd måtte få størst praktisk betydning i sager om grovere kriminalitet.¹⁷⁷ Grundet disse betragtninger og de 4 vidners væsentlige betydning for sagens afgørelse fandt landsretten ikke, at vidner skulle afskæres at føres som bevis.¹⁷⁸

Landsrettens kendelse blev herefter kæret til Højesteret.¹⁷⁹ T1, T2 og T3 påstod afskæring af vidnerne som bevisførelsen, hvilket blev begrundet i anbringenderne, hvor der blev henvist til *U.1982.1027H* som stadig gældende ret, og at straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10 ikke ændrede denne retstilstand.¹⁸⁰ Herefter blev der henvist til de betænkeligheder og risici for urigtig forklaring, der kan være forbundet med plea bargaining.¹⁸¹ Der blev også henvist til den manglende hjemmel til at indgå tilståelsesaftaler i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. samt §§ 721 og 722, hvorefter T1, T2 og T3 mente, at anklagemyndigheden havde overskredet sine beføjelser.¹⁸²

Anklagemyndigheden påstod stadfæstelse i Højesteret og begrundede i sine anbringender, at der var fri bevisførelse i dansk ret, hvor lovlige tilvejebragte beviser fra andre retsstater måtte kunne anvendes i danske

¹⁷⁰ U.2009.941H, Retten i Århus' kendelse.

¹⁷¹ U.2009.941H, Retten i Århus' kendelse.

¹⁷² U.2009.941H, Retten i Århus' kendelse.

¹⁷³ U.2009.941H, Retten i Århus' kendelse.

¹⁷⁴ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse, begrundelse og resultat.

¹⁷⁵ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse, begrundelse og resultat.

¹⁷⁶ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse, begrundelse og resultat.

¹⁷⁷ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse, begrundelse og resultat.

¹⁷⁸ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse, begrundelse og resultat.

¹⁷⁹ U.2009.941H, Højesterets kendelse.

¹⁸⁰ U.2009.941H, Højesterets kendelse.

¹⁸¹ U.2009.941H, Højesterets kendelse.

¹⁸² U.2009.941H, Højesterets kendelse.

straffesager, uanset om disse er lovlige efter danske regler.¹⁸³ Dertil tilføjede anklagemyndigheden, at tilståelsesaftalerne ikke strider imod grundlæggende danske retsprincipper, hvorefter anklagemyndigheden henviste til *U.1982.1027H*, som ikke længere var gældende ret, samt *U.1998.1317H* og straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10, hvorefter en ændring i retstilstanden betød, at betænkeligheder ved sådanne forklaringer ikke vægtede tungere end hensynene til at opklare alvorlige forbrydelser.¹⁸⁴

Højesteret udtalte i sin begrundelse og resultat, at "*plea bargains*" efter dansk ret ikke var lovlige som udgangspunkt, da disse ikke kan indgås af dansk anklagemyndighed.¹⁸⁵ Derimod kunne den danske anklagemyndighed ikke anses som udarbejder eller tiltræder af de amerikanske tilståelsesaftaler, da tilkendegivelsen om ikke at strafforfølge vidnerne i dansk ret kun havde karakter af en oplysning om, at ingen måtte strafforfølges to gange.¹⁸⁶ Højesteret uddybede herefter, at tilståelsesaftalerne dog ikke kunne anses som stridende mod grundlæggende danske retsprincipper, da en sådan ordning også kendes fra dansk ret, hvorefter Højesteret henviste til straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10.¹⁸⁷ Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse med begrundelsen, at de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ikke førte til, at anklagemyndigheden skulle afskæres fra at føre vidnerne i den danske straffesag, men derimod at de retssikkerhedsmæssige betænkninger måtte blive tillagt vægt i vurderingen af bevisværdien.¹⁸⁸

U.2011.2203H omhandlede en tilståelsessag om flere forhold af personfarlig kriminalitet.¹⁸⁹ Tiltalte var i byretten tiltalt for bl.a. flere forsøg på manddrab og to voldsforhold.¹⁹⁰ Tiltalte havde i tilknytning til rockergrupperne Hells Angels og AK 81 begået flere af forholdene.¹⁹¹

Tiltalte havde erkendt sig skyldig i forholdene uden forbehold i sin forklaring, som fremgik af retsbogen, og tilståelsen fandt byretten at være støtte af de oplysninger, der i øvrigt forelå i sagen.¹⁹² Ud fra dette idømte byretten tiltalte 12 års fængsel, hvor der blev skærpende lagt vægt på forholdenes karakter – herunder drabsforsøg i relation til bandeopgør, hvor tre forhold var omfattet af strafskærpselsesbestemmelse i straffeloven § 81 a.¹⁹³ Der blev formildende lagt vægt på, at tiltalte havde tilstået forholdene, hvori der indgik forhold, som politiet ikke havde kendskab til i forvejen, samt oplysninger af afgørende betydning for at opklare forbrydelser

¹⁸³ U.2009.941H, Højesterets kendelse.

¹⁸⁴ U.2009.941H, Højesterets kendelse.

¹⁸⁵ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

¹⁸⁶ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

¹⁸⁷ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

¹⁸⁸ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

¹⁸⁹ U.2011.2203H.

¹⁹⁰ U.2011.2203H, Københavns Byrets dom.

¹⁹¹ U.2011.2203H, Københavns Byrets dom.

¹⁹² U.2011.2203H, Københavns Byrets dom, Rettens begrundelse og afgørelse.

¹⁹³ U.2011.2203H, Københavns Byrets dom, Rettens begrundelse og afgørelse.

begået af andre gerningsmænd.¹⁹⁴ Dette indgik som formildende omstændigheder efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 og nr. 10.¹⁹⁵

Dommen blev anket til landsretten, hvor tiltalte påstod strafformildelse, mens anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.¹⁹⁶ Tiltalte havde afgivet forklaring i landsretten, hvor tiltalte fremførte, at det ville være umuligt at kunne leve et normalt liv efter straffens udløb, da tiltalte havde ”*lagt kortere på bordet*”.¹⁹⁷ Landsretten fremførte samme argumentation som byretten, hvor der ikke forelå grundlag for nedsættelse af straffen, hvorefter byrettens dom blev stadfæstet.¹⁹⁸

Dommen blev anket til Højesteret, som skulle tage stilling til strafudmålingen.¹⁹⁹ Her anførte tiltalte, at straffen på 12 års fængsel var for streng, idet der ved strafudmålingen ikke var tillagt tilstrækkelig vægt på værdien af de oplysninger, som tiltalte valgte at give politiet.²⁰⁰ Tiltalte mente ikke, at der var taget nok hensyn til de alvorlige repressalier, som tiltalte var i fare for grundet sin forklaring.²⁰¹ Anklagemyndigheden anførte, at tiltalte stod til at få en straf på 16 år eller livstid ud fra forholdene, hvorved en straf på 12 år var tilstrækkelig nedsættelse.²⁰²

Højesteret inddrogede straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10 og dertilhørende *betænkning 2002 nr. 1424*²⁰³ og justitsministerens overvejelser til lovforslaget²⁰⁴, hvor også tidligere retspraksis fra *U.1998.1317H* var omtalt.²⁰⁵ Højesteret kom herefter i sin begrundelse og resultat frem til, at der ud fra gældende ret ikke var grundlag for at nedsætte tiltaltes straf yderligere, idet tiltalte ville være blevet idømt 16 års fængsel eller livstid, hvis ikke domstolene havde tilladt tilståelsen og oplysninger om andre gerningsmænd betydning fra starten.²⁰⁶ Dermed var Højesteret enig i både byrettens og landsrettens strafudmåling, hvorefter landsrettens dom blev stadfæstet.²⁰⁷

TfK.2017.640V omhandlede en statsborger fra Den Dominikanske Republik, som blev anholdt for at ville medbringe euforiserende stoffer i form af kokain i shampooflaske og skyllemiddelsflaske i et tog til Sverige.²⁰⁸ Tiltalte havde i forlængelse af anholdelsen nægtet at erklære sig skyldig, idet tiltalte forklarede, at han intet

¹⁹⁴ U.2011.2203H, Københavns Byrets dom, Rettens begrundelse og afgørelse.

¹⁹⁵ U.2011.2203H, Københavns Byrets dom, Rettens begrundelse og afgørelse.

¹⁹⁶ U.2011.2203H, Vestre Landsrets dom.

¹⁹⁷ U.2011.2203H, Vestre Landsrets dom.

¹⁹⁸ U.2011.2203H, Vestre Landsrets dom.

¹⁹⁹ U.2011.2203H, Højesterets dom.

²⁰⁰ U.2011.2203H, Højesterets dom.

²⁰¹ U.2011.2203H, Højesterets dom.

²⁰² U.2011.2203H, Højesterets dom.

²⁰³ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*.

²⁰⁴ L 2004-03-31 nr. 218: *Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven*.

²⁰⁵ U.2011.2203H, Højesterets dom.

²⁰⁶ U.2011.2203H, Højesterets dom, Højesterets begrundelse og resultat.

²⁰⁷ U.2011.2203H, Højesterets dom, Højesterets begrundelse og resultat.

²⁰⁸ TfK.2017.640V, Retten i Sønderborgs dom, Sagens oplysninger.

kendskab havde til indholdet af flaskerne.²⁰⁹ Tiltalte skulle kun mellemrejse gennem Danmark og afgav herom en længere forklaring.²¹⁰

Byretten vurderede tiltaltes forklaring som usandsynlig og utroværdig, hvorefter forklaringen blev tilsidesat.²¹¹ Hermed fandt byretten, at der var ført bevis for forsætlig indsmugling af narkotika til Danmark, hvorefter byretten fastsatte tiltaltes straf til 5 år og 5 måneders fængsel.²¹²

Byrettens dom blev anket til landsretten, hvor tiltalte påstod formildelse efter erkendelse af forholdene om flaskerne og kokainindsmuglingen, mens anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.²¹³ Tiltalte havde nemlig sammen med sin advokat gjort opmærksom på, at han gerne ville give oplysninger om en narkotikahandel, der ville finde sted.²¹⁴ Oplysningerne blev herefter sendt anonymt til det svenske og hollandske kontor i Europol.²¹⁵ Selvom oplysningerne ikke gav gevinst i jagten på andre gerningsmænd, blev oplysningerne anset som meget troværdige, og dermed beviste tiltalte at have et godt kendskab til det dominikanske kokainsmuglernetværk i både Sverige og Holland.²¹⁶

Forsvareren til tiltalte oplyste herefter tiltalte om, hvad der skulle til for, at tiltalte kunne påberåbe sig strafnedsættelse, hvor forsvareren også angav, at det alene var domstolene, der afgjorde spørgsmålet om strafnedsættelsen.²¹⁷ Tiltalte valgte herefter at give en officiel forklaring til politiet.²¹⁸ I forlængelse heraf kunne Tullverket senere oplyse Vestre Landsret om, at tiltaltes oplysninger havde resulteret i en anholdelse af en gerningsmand i Sverige.²¹⁹

Tiltaltes forklaring i landsretten omfattede en korrektion af den forklaring, som tiltalte afgav i byretten.²²⁰ Her udtalte tiltalte, at hans forklaring i byretten var forkert, og at han erkendte transporten af kokain.²²¹ Tiltalte kendte ikke til mængden af kokain og havde ikke tidligere indsmuglet euforiserede stoffer, men at han valgte at gøre det grundet økonomiske problemer.²²² Herefter afgav tiltalte oplysninger om andre gerningsmænd, herunder navne, forløbet op til indsmuglingen og planen efter at have forladt Danmark igen.²²³ Tiltalte forklarede også, at han nægtede at udtale sig i grundlovsforhøret, idet daværende forsvarer havde rådet ham til ikke

²⁰⁹ TfK.2017.640V, Retten i Sønderborgs dom, Sagens oplysninger.

²¹⁰ TfK.2017.640V, Retten i Sønderborgs dom, Sagens oplysninger.

²¹¹ TfK.2017.640V, Retten i Sønderborgs dom, Rettens begrundelse og afgørelse.

²¹² TfK.2017.640V, Retten i Sønderborgs dom, Rettens begrundelse og afgørelse.

²¹³ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Påstande.

²¹⁴ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Supplerende oplysninger.

²¹⁵ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Supplerende oplysninger.

²¹⁶ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Supplerende oplysninger.

²¹⁷ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Supplerende oplysninger.

²¹⁸ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Supplerende oplysninger.

²¹⁹ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Supplerende oplysninger.

²²⁰ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Forklaring.

²²¹ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Forklaring.

²²² TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Forklaring.

²²³ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Forklaring.

at sige noget.²²⁴ Herefter forklarede tiltalte om andre forhold og andre indsmuglinger på bestemte tidspunkter.²²⁵

Landsretten kom i sin begrundelse og resultat frem til en straffastsættelse på 4 år og 6 måneder, som var en formildelse på 1 år fra byrettens straffastsættelse.²²⁶ Landsretten tillagde det betydning, at tiltalte havde afgivet tilståelse og oplysninger om forhold begået af andre.²²⁷ Der var dog dissens på, at straffen kun skulle nedsættes til 5 års fængsel, idet tilståelsen først er afsagt efter byrettens dom.²²⁸

I forlængelse af udarbejdet domsanalyse omkring straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 vil *Rigsadvokatmeddelelsen*, 2024-03-01 nr. 9141, afsnittet: *Straffens fastsættelse* blive inddraget som fortolkningsbidrag.²²⁹ Dette cirkulære omhandler straffastsættelsen efter reglerne i straffeloven §§ 80-89a.²³⁰ Cirkulæret indeholder under punkt 5.9 en gennemgang af formildende omstændigheder i straffeloven § 82, stk. 1, nr. 1-13, hvor der i det følgende vil blive lagt fokus på straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10.²³¹

Ifølge cirkulæret skal det i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændighed tilståelse efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9.²³² Her henviser cirkulæret til *U.1991.833H*, som også er behandlet ovenfor.²³³ Det er derfor en almindelig følge, at der skal indgå formildende omstændigheder i straffesagen, såfremt en tilståelse er givet i overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd.²³⁴

I forhold til straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10 angiver cirkulæret, at det i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.²³⁵ Derudover kan bestemmelsen anvendes bredere end straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9, idet den ikke er begrænset til bestemte sagstyper eller sager, hvor gerningsmanden selv har været involveret.²³⁶ Herefter omtaler cirkulæret lovændringen i 2004²³⁷ og *U.1998.1317H*, som også er blevet behandlet ovenfor.²³⁸ Det er derfor også en almindelig følge efter ordlyden straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10, at der skal

²²⁴ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Forklaring.

²²⁵ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Forklaring.

²²⁶ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Landsrettens begrundelse og resultat.

²²⁷ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Landsrettens begrundelse og resultat.

²²⁸ TfK.2017.640V, Vestre Landsrets dom, Landsrettens begrundelse og resultat.

²²⁹ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*.

²³⁰ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 1.

²³¹ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.

²³² CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.9.

²³³ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.9.

²³⁴ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.9.

²³⁵ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.

²³⁶ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.

²³⁷ L 2004-03-31 nr. 218: *Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven*.

²³⁸ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen*, afsnittet: *Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.

indgå formildende omstændigheder i straffastsættelsen, såfremt der afgives oplysninger om andre gerningsmænd.²³⁹

Der bliver i cirkulæret lagt fokus på fremgangsmåden for fremsættelse af tilkendegivelser af anklagemyndigheden.²⁴⁰ Tilkendegivelser om formildende omstændigheder bør kun fremsættes af anklagemyndigheden overfor domstolene, når det efter en konkret vurdering af omstændighederne i sagen findes påkrævet af hensyn til efterforskningen.²⁴¹ Cirkulæret angiver også, at afgørelsen om at fremsætte formildende omstændigheder skal træffes af en advokaturchef eller chefanklager, samt at sigtedes forsvarer skal være underrettet herom, således denne har mulighed for at være til stede.²⁴² Det er vigtigt for anklagemyndigheden at gøre sigtede opmærksom på, at der ikke er sikkerhed for, at den sigtede opnår strafnedsættelse, da denne vurdering hører under rettens kompetence.²⁴³ Notat om tilkendegivelsen skal udfærdiges og indgå i akterne i den pågældende straffesag, men dette notat kan også bruges i straffesager mod andre medgerningsmænd eller tredjemænd, som sigtede har udtalt sig om.²⁴⁴ Retten skal endvidere af anklagemyndigheden oplyses om oplysninger om andre gerningsmænd eller tredjemænd, som er fremkommet efter en tilkendegivelse, såfremt oplysningerne har betydning som bevis i gerningsmændenes egne sager.²⁴⁵

Cirkulæret berører også, hvad der skal forstås ved oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.²⁴⁶ Her angives det, at det er en forudsætning i straffeloven § 82, stk. 1, nr. 10, at gerningsmanden har afgivet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.²⁴⁷ Cirkulæret henviser til bemærkninger til lovforslaget til straffeloven fra 2004.²⁴⁸ Her fremgår det, at oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare forhold begået af andre, kan være objektive beviser, mundtlige oplysninger eller vidneforklaringer mod andre.²⁴⁹ Derefter henviser cirkulæret til *TfK.2017.640V* og *U.2011.2203H*, som også er behandlet ovenfor.²⁵⁰

²³⁹ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.

²⁴⁰ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.1.

²⁴¹ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.1.

²⁴² CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.1.

²⁴³ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.1.

²⁴⁴ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.1.

²⁴⁵ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.1.

²⁴⁶ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.2.

²⁴⁷ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.2.

²⁴⁸ LFF 2003-11-26 nr. 99: *Lovforslag med bemærkninger*.

²⁴⁹ LFF 2003-11-26 nr. 99: *Lovforslag med bemærkninger*, punkt 3.8.1.

²⁵⁰ CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse*, punkt 5.9.10.2.

3.2.4. Ny ordlyd

I skrivende stund for dette speciale er ordlyden af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 ved at blive ændret.²⁵¹ Der er fremsat et lovforslag om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love.²⁵² Forslaget er udarbejdet på baggrund af udvalgsarbejde af Rørdamudvalget og Retsplejerådet, som omhandler mulighederne for at reducere det arbejdsmæssige pres på domstolene.²⁵³ Rørdam-udvalgets forslag til strafferetsplejen vil nedenfor blive gennemgået, hvor den nye ordlyd i straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 vil blive omtalt.

Rørdam-udvalget blev nedsat i januar 2023 for at finde frem til løsninger omkring det store ressourcemæssige pres på de danske domstole i forlængelse af forberedelsen til den nye flerårsaftale for domstolene.²⁵⁴ Rørdam-udvalget behandler flere punkter under strafferetsplejen, hvor punktet om øget incitament til tilståelse er særlig relevant for betragtninger om plea bargaining.²⁵⁵ Under dette punkt gennemgår Rørdam-udvalget først baggrunden for tilståelse, hvor der lægges vægt på tilståelsessager og lovgivningen bag tilståelsens betydning for strafudmålingen, og der henvises til straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 samt hensynene bag.²⁵⁶ Herefter omtaler Rørdam-udvalget den praktiske anvendelse for tilståelsessager, hvor der kan ses et tydeligt fald i tilståelsessager i dansk straffeprocess, og at tilståelsessager normalt opstår uden forudgående aftale mellem politiet/anklagemyndighed og tiltalte/forsvareren.²⁵⁷ Men Rørdam-udvalget angiver også, at der ofte opstår spørgsmål omkring indgåelse af aftaler mellem politiet/anklagemyndigheden og tiltalte/forsvareren, som indebærer en form for tilskæring af straffesagen mod, at den tiltalte afgiver tilståelse eller løfte om at vidne mod andre.²⁵⁸ Hertil kommer Rørdam-udvalget med eksempler på tilfælde set i praksis, som omtaler tiltaltes risiko for hævnaktioner ved tilståelse og anklagemyndighedens mulighed for at belønne tiltalte med angivelse af strafformildende omstændigheder.²⁵⁹

I forlængelse af ovennævnte kommer Rørdam-udvalget frem til to forslag, som skal øge incitamentet til tilståelse, hvor domstolene kan lette det ressourcemæssige pres.²⁶⁰ Det første forslag fra Rørdam-udvalget er særlig relevant for specialet. Forslaget går ud på at lovfæste, at det i almindelighed skal være en formildende omstændighed, at tiltalte har aflagt tilståelse, selvom tiltalte ikke har angivet sig selv, eller tilståelsen ikke er fuldstændig, idet dette vil være i tråd med den praksis, som allerede foreligger.²⁶¹ Rørdam-udvalget uddyber

²⁵¹ Lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

²⁵² Lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

²⁵³ Lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

²⁵⁴ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023.

²⁵⁵ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 48.

²⁵⁶ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 48-50.

²⁵⁷ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 49.

²⁵⁸ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 49.

²⁵⁹ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 49.

²⁶⁰ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 50.

²⁶¹ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 51-53.

ved at angive, at tilståelsens betydning skal afgøres konkret i praksis, men det kan tillægges vægt, at tilståelsen er givet på et tidligt tidspunkt i sagen, mens det kan tillægges mindre vægt, at tilståelsen først bliver givet sent i sagen – f.eks. under hovedforhandlingen.²⁶² Praksis viser også, at tilståelsen ofte kun omfatter dele af den samlede sigtelsen, og sagen kan herefter fremmes som enten fuld tilståelsessag ud fra de tilståede dele, eller som almindelig straffesag, hvor deltilståelsen blot tillægges betydning som formildende omstændighed.²⁶³ Dette forslag fra Rørdam-udvalget går således ud på at lovfæste i almindelighed, at tilståelsen skal indgå som formildende omstændighed, hvor praksis skal angive domstolenes konkrete vurdering af tilståelsen i straffesagerne.²⁶⁴

Det fremgår af lovforslaget, at ordlyden af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 ændres til, ”*at gerningsmanden har aflagt tilståelse*”.²⁶⁵ Dette kan anses som en bredere formulering, hvor der ikke længere af ordlyden fremgår, at tilståelsen skal være frivilligt afgivet og fuldstændigt aflagt. Lovforslaget må anses for at følge nuværende praksis, hvor betingelserne i straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 er mindre væsentlige. Rørdam-udvalgets forslag om at lovfæste, at tilståelsen i almindelighed skal indgå som formildelse omstændighed, må antages også at blive fulgt af lovgiver med formuleringen.

Lovforslag har været under 1. behandling i folketetinget og foreslås at træde i kraft den 15. juni 2024.²⁶⁶ Folketingets 2. og 3. behandling af lovforslaget skal foregå efter aflevering af dette speciale.

3.3. Lovligheden af aftaler

Retsplejeloven har efter sin ordlyd ikke en direkte hjemmel til, at man kan indgå aftaler mellem sigtede og anklagemyndigheden om, at sigtede kan tilstå egne forhold og dermed opnår en formildende straf. Men retsplejeloven indeholder en række bestemmelser, hvorefter politiet/anklagemyndigheden har mulighed for at påvirke straffeforløbet – f.eks. muligheden for at afgive tilkendegivelser, der ikke er omfattet af forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. eller påtaleopgivelse af en del af sigtelsen grundet økonomiske hensyn i retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 4. Der vil i følgende blive analyseret på disse regler.

Først vil der under punkt 3.3.1. blive klarlagt, om der er en konkret mulighed for at indgå aftaler, som kan anses for tilståelsesaftaler efter specialets definition på plea bargaining. Under punkt 3.3.2. vil plea bargaining elementer ud fra aftalelignende arrangementer blive analyseret ved betragtninger om retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. og retsplejeloven §§ 721, 722 og 724.

²⁶² Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 51-53.

²⁶³ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 51-53.

²⁶⁴ Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023, side 51-53.

²⁶⁵ Lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

²⁶⁶ Lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

3.3.1. Muligheden for konkrete tilståelsesaftaler

Retsplejelovens ordlyd angiver som sagt ingen direkte mulighed for at indgå konkrete tilståelsesaftaler, hvorved dette punkt i specialet kan virke overflødigt. Litteraturen beskriver også plea bargaining som en gensidig forståelse mellem sagens parter og ikke som en konkret aftale.²⁶⁷ Men en afkræftelse af konkrete tilståelsesaftaler er også en væsentlig del af en analyse af plea bargaining elementer, hvorved denne afkræftelse vil blive behandlet nedenfor.

Der er ingen tvivl om den lukkede mulighed for konkrete tilståelsesaftaler efter Højesterets kendelse i U.2009-941H²⁶⁸, som er omtalt ovenfor. Højesteret afviste tilståelsesaftalerne i sagen som lovlige efter dansk ret.²⁶⁹ Tilståelsesaftalerne omhandlede fordele og forpligtelser for vidnerne, hvorefter bortfald af fordele kunne ske ved tilsidesættelse af forpligtelserne.²⁷⁰ Dette var efter Højesterets vurdering ikke lovligt, selvom der eksisterede en lignende plea bargaining ordning i dansk ret.²⁷¹

Thomas Rørdam omtaler som tidligere nævnt plea bargaining gennem sin behandling af forsvarerens rådgivning og vejledning af klienten.²⁷² Sigtede har valget mellem, om denne ønsker at erkende eller benægte skyldsspørgsmålet, hvilket forsvareren skal rådgive sigtede om.²⁷³ Såfremt situationen fører til, at sigtede finder tilståelse som en god mulighed, opstår der spørgsmål om en plea bargaining aftale.²⁷⁴ I en praktisk situation vil det typisk kunne ses, at forsvareren, med sigtedes godkendelse, giver anklagemyndigheden besked om, at en tilståelsessag ønskes fremmet.²⁷⁵ Denne meddelelse kommer oftest uden erkendelse af nogle konkret forhold i sagen, da dette kan forværre sigtedes position.²⁷⁶ Hvis anklagemyndigheden vælger at gå videre med sagen som tilståelsessag, kan der senere ske en bekræftelse af de forhold, som anklagemyndigheden begrænser sagen til.²⁷⁷ De fleste vil nok opfatte sådan en situation som en aftale mellem sigtede/forsvareren og anklagemyndigheden om sagens videre forløb, men dette er ikke tilfældet.²⁷⁸ Aftalebegrebet må anses som flydende i disse situationer.²⁷⁹ Dette betyder, at kommunikationen mellem forsvareren og anklageren kan komme til at have en

²⁶⁷ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocess – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 166, GJELLERUP.

²⁶⁸ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Rettens begrundelse og resultat.

²⁶⁹ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Rettens begrundelse og resultat.

²⁷⁰ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse, Rettens begrundelse og resultat.

²⁷¹ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Rettens begrundelse og resultat.

²⁷² Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 75-92, Karnov Group.

²⁷³ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 75, Karnov Group.

²⁷⁴ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 84-85, Karnov Group.

²⁷⁵ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 84-85, Karnov Group.

²⁷⁶ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 85, Karnov Group.

²⁷⁷ Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), side 85, Karnov Group.

²⁷⁸ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocess – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), side 166, GJELLERUP.

²⁷⁹ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 142-143, Djøf Forlag.

undertoning af et aftaleforhold, når straffesagen beskæres ud fra sigtedes tilståelse.²⁸⁰ Denne situation vil ikke kunne anses i praksis som et aftaleforhold, da en aftale skal være bindende for begge parter.²⁸¹ Der er tale om almindelig adfærd fra begge parter, hvor der er mulighed for at trække sig ud af aftaleforholdet ved f.eks. sigtedes tilbagetrækning af samtykke eller anklagemyndighedens afvisning af at føre en sag som tilståelsessag, jf. retsplejeloven § 831, stk. 1, nr. 2.²⁸² Det er således ikke relevant at behandle denne problematik yderligere i forlængelse af specialets emne. Aftalelignende arrangementer vil blive analyseret nedenfor, idet plea bargaining elementer vil kunne udledes af disse situationer.²⁸³

3.3.2. Aftalelignende arrangementer

Plea bargaining elementer kan som nævnt under punkt 3.1. udledes af aftalelignende arrangementer, når der gives tilkendegivelser af politiet/anklagemyndigheden i form af f.eks. løfter efter retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. eller tilkendegivelse om beskæring af straffesagen efter retsplejeloven §§ 721 og 722.

Forbuddet mod løfter, urigtige foregivender og trusler skal overholdes af politiet/anklagemyndigheden, hvorved spørgsmålet er, hvilke løfter, urigtige foregivender eller trusler, der kan afgives udenom forbuddet? Dette vil blive belyst i analysen nedenfor under punkt 3.3.2.1.

Drøftelser om straffesagens tilskæring indikerer ligeledes plea bargaining elementer, hvorved påtaleopgivelse, tiltalefrafald og bindende påtalebegrænsning vil blive analyseret nedenfor under punkt 3.3.2.2.

3.3.2.1. Løfter, urigtige foregivender eller trusler

Retsplejeloven indeholder et forbud i § 752, stk. 3, 2. pkt. om at anvende løfter, urigtige foregivender eller trusler. Bestemmelsen er placeret i retsplejelovens kapitel 68 om afhøringer og særlige efterforskningsskridt.²⁸⁴ Retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. er i det følgende analyseret, hvor der er lagt fokus på ordlyden, hensynene bag samt retspraksis.

²⁸⁰ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 142-143, Djøf Forlag.

²⁸¹ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 142-143, Djøf Forlag.

²⁸² Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 142-143, Djøf Forlag.

²⁸³ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 142-143, Djøf Forlag.

²⁸⁴ LBKG 2024-03-04 nr. 250: *Retsplejeloven*.

3.3.2.1.1. Ordlyd

Ordlyden af retsplejeloven § 752 angiver i stk. 1, at politiet skal gøre sigtede bekendt med sigtelsen, hvor politiet også skal gøre sigtede bekendt med retten til ikke at udtale sig. Det skal fremgå af rapporten, at disse regler er iagttaget, jf. retsplejeloven § 752, stk. 1, 2. pkt. Justitsministeren kan fastsætte regler om kommunalbestyrelsens underretning og adgang til at overvære afhøringer af sigtede under 18 år, jf. retsplejeloven § 752, stk. 2. Der er en særlig bestemmelse i retsplejeloven § 821 d for mistænkte personer under 15 år, jf. retsplejeloven § 752, stk. 2, 2. pkt.

Retsplejeloven § 752, stk. 3 angiver, at spørgsmål ikke må stilles til sigtede, hvor noget, der er benægtet eller ikke erkendt, forudsættes tilstået. Ligeledes må løfter, urigtige foregivender og trusler ikke anvendes, jf. retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt.

Afhøringer må ikke forlænges alene for at opnå tilståelse, hvor længere afhøringer skal anføre begyndelse og afslutning for afhøringen i rapporten, jf. retsplejeloven § 752, stk. 4. Der er endvidere ikke tilladt sigtede at rådføre sig med sin forsvarer eller andre angående besvarelse af spørgsmål under afhøring, jf. retsplejeloven § 752, stk. 5.

Ordlyden af retsplejeloven angiver således, at sigtede er beskyttet i et vist omfang under afhøring. Denne beskyttelse kommer til udtryk på flere måder, men særligt retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. er relevant ved betragtninger om plea bargaining, idet bestemmelsen bl.a. angiver tilkendegivelsen af løfter og trusler.

Det er klart udgangspunktet, at politiet/anklagemyndigheden ikke kan love noget, give falske forhåbninger ved at lyve eller anvende truende adfærd overfor sigtede for at opnå f.eks. en tilståelse. Det er således et forbud, der beskytter sigtede, men også beskytter risikoen for påvirkning af den materielle sandhed. Men hvor langt kan politiet således gå med sine tilkendegivelser, når forbuddet skal overholdes?

Ordlyden er kort og bredt formuleret, og der angives ingen kriterier for, hvornår forbuddet er overtrådt. Ud fra de enkelte ord i bestemmelsen kan det fastslås, at plea bargaining elementer først og fremmest kan ses i ordet *"løfter"*. Såfremt politiet/anklagemyndigheden omgår forbuddet med et løfte, må der være tale om et element af plea bargaining, idet der herigennem kan være tale om en forhandling, hvor sigtede opnår noget gennem løftet, hvis sigtede afgiver en *"modydelse"*.

Betegnelsen *"urigtige foregivender"* må antages ikke at angive plea bargaining elementer, idet løgne fra politiet/anklagemyndigheden ikke umiddelbart vil indikere forhandlinger med sigtede.

Modstående løfter er ordet *"trusler"*, som også angiver plea bargaining elementer, men på en anderledes måde. Såfremt politiet/anklagemyndigheden truer sigtede ved ikke at ville angive formildende omstændigheder for domstolene, hvis sigtede ikke afgiver forklaring, må dette kunne anses som et plea bargaining element. Der

sker således en form for forhandlinger mellem sigtede og anklagemyndigheden, men ud fra et andet standpunkt end ved løfter. Der er dog fokus på begrebet ”løfter” i den følgende analyse.

Hensynene bag retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. vil blive gennemgået nedenfor.

3.3.2.1.2. Hensynene bag

For at belyse hensynene bag retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. vil der blive inddraget betækningsarbejde. Straffelovrådets KBET nr. 1424/2002 om *Straffastsættelse og strafferammer I* er derfor inddraget, idet denne betænkning indeholder en udførlig behandling af bestemmelsen ud fra tilståelsens betydning for strafudmålingen.²⁸⁵

Retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. er en gammel bestemmelse, og ordlyden stammer helt tilbage fra Udkast til Lov om Strafferetspleje 1875, hvor bestemmelsen har sin ordlyd i den daværende § 204, stk. 5.²⁸⁶ Ordlyden minder om den nugældende ordlyd, hvor det var angivet, at løfter, urigtige foregivender, trusler og andre tvangsmidler ikke måtte anvendes til at bevæge den sigtede til tilståelse eller anden udtalelse af bestemt indhold.²⁸⁷ I motiverne til Lov om Strafferetspleje 1875 fremgår det, at tvangsmidler mod at få sigtede til at erklære sig skyldig var utilladelige, idet tilståelse var et frivilligt ydet bidrag til sandhedens oplysning, men den sigtede skulle ikke mod sin vilje bidrage til bevisførelsen mod sig selv.²⁸⁸ Bestemmelsen har derfra fra begyndelse haft et hensyn til at beskytte sigtede og sikre afskaffelsen af inkvisitionsprincippet.²⁸⁹

I udkast til Lov om Strafferetspleje 1899 havde bestemmelsen gennemgået en forenkling i ordlyd i dagældende § 154, hvorved ordlyden blev mere i retning af den ordlyd, der er i dag.²⁹⁰ Det fremgik af bemærkningerne til loven, at der ingen pligt er til at udtale sig, hvor tavshed ikke må betragtes som bevis imod sigtede.²⁹¹ Straffelovrådet henviser herefter til den juridiske litteratur om anvendelsen af retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. i sammenhæng med plea bargaining.²⁹²

Straffelovrådet kom i sine overvejelser frem til, at hensynet til opklaring af alvorlig kriminalitet og procesøkonomiske hensyn kan tale for muligheden for at give sigtede en ”modydelse” ud fra tilståelse om egne forhold og/eller forklaringer om andre gerningsmænds/tredjemænds strafbare forhold.²⁹³ Det kan oftest kun lade sig gøre at pågribe kriminelle i organiserede kriminalitet ud fra de forklaringer, som deltagende gerningsmænd

²⁸⁵ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, Bind 1, kapitel 11.

²⁸⁶ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 346.

²⁸⁷ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 346.

²⁸⁸ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 346.

²⁸⁹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 346.

²⁹⁰ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 347.

²⁹¹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 347.

²⁹² KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 347-349.

²⁹³ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

bidrager med.²⁹⁴ Betæneligheder om princippet om den materielle sandhed og risikoen for urigtig forklaring vægter dog imod disse hensyn.²⁹⁵ Straffelovrådet lagde vægt på, at forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. angav afskaffelsen af inkvisitionsprincippet, hvor den sigtede nu ikke kunne presses eller lokkes til at inkriminere sig selv.²⁹⁶ Dog faldt visse ”løfter” af deres natur ikke ind under anvendelsesområdet af retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt.²⁹⁷

Lovbundne løfter med hjemmel i f.eks. retsplejeloven faldt ikke ind under anvendelsesområdet for retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. og var dermed som udgangspunkt lovligt at fremføre.²⁹⁸ På denne måde var sigtede ikke afskåret i at opnå en bedre retstilling efter lovgivningens rammer.²⁹⁹ Dette kunne eventuel være en tilkendegivelse om at ophæve isolationsfængsling i bytte for tilståelse og eventuelt oplysninger efter retsplejelovens § 768, eller en oplysning om at fremlægge tilståelsen om egne forhold overfor domstolene efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9.³⁰⁰

Ikke lovbundne løfter kunne være tvivlsomme at anse som omfattet af forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt.³⁰¹ På den ene side kunne løfter udformes i aftaler, hvor sigtede kunne vurdere fordele og ulemper herved.³⁰² Formålet med bestemmelsen kunne ikke anses for at afskære fra en gunstigere retstilling for sagens parter, hvor et eventuelt forbud ville forhindre dette.³⁰³ På den anden side kunne principielle betragtninger tale for, at ikke lovbundne løfter måtte anses for omfattet af forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., idet anklagemyndighedens side ikke burde tage beslutninger om straf og skyld, da dette kunne være uforeneligt med formålet bag princippet om den materielle sandhed.³⁰⁴ Et eksempel på ikke lovbundne løfter kunne ifølge Straffelovrådet være et tilbud om at tilskære en straffesag yderligere end, hvad der var tilladeligt efter retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 3 (nu nr. 4).³⁰⁵ Det måtte derfor bero på en nærmere fortolkning af indholdet af tilkendegivelsen og retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. for at afgøre, om tilkendegivelsen var lovlig, hvilket var domstolenes kompetence.³⁰⁶

Straffelovrådet fandt det mest hensigtsmæssigt at lade de øverste instanser i anklagemyndigheden lave forskrifter for, hvordan aftaler mellem sigtede og anklagemyndigheden kunne lade sig gøre ud fra konkrete

²⁹⁴ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

²⁹⁵ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

²⁹⁶ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

²⁹⁷ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 374.

²⁹⁸ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

²⁹⁹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰⁰ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰¹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰² KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰³ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰⁴ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰⁵ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 375.

³⁰⁶ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 376.

tilfælde fra praksis, uden at forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. blev overtrådt.³⁰⁷ Dette burde ske på samme måde som ved *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd Rigsadvokatens Meddelelse om strafnedsættelse*³⁰⁸, som er nævnt tidligere.³⁰⁹ Dertil fandt Straffelovrådet det også afgørende, at der ved sigtedes oplysninger om andre gerningsmænd skulle udfærdiges et notat, som skulle indgå i sagens akter ved pågældende gerningsmænds straffesager.³¹⁰

3.3.2.1.3. Retspraksis

I det følgende vil forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. blive analyseret ud fra retspraksis.

I *U.2003.1469H* blev en tiltalt idømt 9 års fængsel for indsmugling af narkotika i en nævnings sag.³¹¹ Sagen omhandlede en større straffesag mod flere tiltalte, herunder T, hvor der var foregået narkotikasmugling over flere omgange og af forskellig art.³¹² Landsretten, på baggrund af nævningetinget, idømte de tiltalte straffe efter de forhold, der kunne bevises, hvor mængden af heroin- og/eller kokainhandel m.v. var inddraget i vurderingen.³¹³ T blev idømt fængselsstraf, hvor der blev lagt vægt på skærpende omstændigheder grundet en periode på flere år med central rolle i et professionelt organiseret samvirke om handel med heroin og kokain på Fyn.³¹⁴

Dommen blev anket af T til Højesteret med henvisning til, at der bl.a. under efterforskningen var begået rettergangsfejl, hvorved T påstod hjemvisning af sagen.³¹⁵ Dette begrundede T med, at der var givet tilladelse i en kendelse fra landsretten til, at A's (implicerede) og K's (implicerede) vidneforklaringer kunne føres i straffesagen, hvilket ikke burde tillades.³¹⁶ T henviste til løfterne fra anklagemyndigheden om, at påtalen mod A og K ville blive opgivet, såfremt de gav indenretlige forklaringer.³¹⁷ Anklagemyndigheden påstod stadfæstelse af landsrettens dom.³¹⁸

Højesteret anførte, at A, af politimesteren, fik at vide, at der ikke ville blive rejst yderligere sigtelser mod A, såfremt A afgav forklaring, da A allerede havde afsonet fængselsstraf tidligere.³¹⁹ Her blev A også gjort bekendt

³⁰⁷ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 376.

³⁰⁸ CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd*.

³⁰⁹ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 376.

³¹⁰ KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I*, side 376.

³¹¹ U.2003.1469H.

³¹² U.2003.1469H, Østre Landsrets dom.

³¹³ U.2003.1469H, Østre Landsrets dom.

³¹⁴ U.2003.1469H, Østre Landsrets dom.

³¹⁵ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³¹⁶ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³¹⁷ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³¹⁸ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³¹⁹ U.2003.1469H, Højesterets dom.

med straffelovens regler om strafbortfald.³²⁰ A aflagde senere indenretlig forklaring, hvor forsvareren for både A og T havde været til stede under forklaringen, hvor der kunne stilles spørgsmål til A.³²¹ Højesteret kom frem til, at A's vidneforklaring var sket i retssikkerhedsmæssigt set betryggende form.³²²

Højesteret anførte, at K havde afgivet indenretlige forklaringer for landsretten.³²³ I landsrettens kendelse om K's forklaringer blev det oplyst, at K mundtligt var blevet gjort opmærksom på, at der ikke ville blive rejst sigtelse mod hende på grundlag af det, som hun havde forklaret til tidligere politirapporter.³²⁴ Dette havde K selv gjort opmærksomt på under den første indenretlige afhøring, hvilket ikke gav anledning til indvendinger fra forsvarerne, der også var med til afhøringen.³²⁵ Landsretten tillod i kendelsen at bruge K's forklaringer som bevis, hvor landsretten lagde vægt på, at forklaringerne var afgivet på en retssikkerhedsmæssigt set betryggende form, idet forklaringerne var afgivet i retten og på retsmøder med deltagelse af forsvarerne.³²⁶ Derudover lagde landsretten vægt på, at politiets oplysning til K om, at der ikke ville blive rejst sigtelse mod hende, kan indgå i vurderingen af den bevismæssige betydning af forklaringen.³²⁷

I Højesterets bemærkninger lagde Højesteret vægt på, at løfterne om påtaleopgivelse overfor A og K ikke var betinget.³²⁸ Ud fra en konkret vurdering kom Højesteret frem til, at der ikke var grundlag for kritik af anklagemyndighedens fremgangsmåde ved forklaringerne.³²⁹

U.2009.941H er beskrevet ovenfor under punkt 3.2.3. og vil kun kort blive gennemgået yderligere i forhold til retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. Højesteret tillod at føre vidner under en straffesag, som var omfattet af tilståelsesaftaler (plea bargains) i USA, der indeholdt fordele og forpligtelser for vidnerne.³³⁰

Der var under straffesagen mod T1, T2 og T3 blevet afgivet tilkendegivelse af anklagemyndigheden om, at vidnerne omfattet af tilståelsesaftalerne ikke ville blive strafforfulgt i Danmark.³³¹ Dette mente T1, T2 og T3 var en ulovlig tilkendegivelse, som er forbudt efter retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., idet fordele ikke kan loves.³³² Højesteret tog ikke stilling til retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. i sin begrundelse og resultat, idet Højesteret ikke anså anklagemyndigheden som deltager eller tiltræder af tilståelsesaftalerne i USA.³³³ Derved

³²⁰ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²¹ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²² U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²³ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²⁴ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²⁵ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²⁶ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²⁷ U.2003.1469H, Højesterets dom.

³²⁸ U.2003.1469H, Højesterets dom, Højesterets bemærkninger.

³²⁹ U.2003.1469H, Højesterets dom, Højesterets bemærkninger.

³³⁰ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

³³¹ U.2009.941H, Vestre Landsrets kendelse.

³³² U.2009.941H, Højesterets kendelse.

³³³ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

er anklagemyndighedens tilkendegivelse om ikke at strafforfølge vidnerne i dansk ret blot en oplysning om, at ingen kan strafforfølges to gange for samme forhold.³³⁴

I U.2011.2871Ø vurderede Østre Landsret forbuddet i retsplejeloven § 752 stk. 3, 2. pkt. ud fra Københavns Byrets kendelse.³³⁵ Sagen omhandlede flere tiltalte, herunder T, hvor der under vidneførelsen blev brugt flere vidner som bevis.³³⁶ T protesterede mod vidneførelsen af vidnet V, hvorved T påstod, at vidnet skulle afskæres at blive benyttet af anklagemyndigheden, eller subsidiært at bedømme V's forklaring særlig kritisk grundet omstændighederne forud for vidneforklaringen.³³⁷

Byretten udtalte, at V havde fået at vide fra vicepolitikommisær A og kriminalassistent B under et møde i Arresthuset i Roskilde, at der var opstået et trusselsbillede mod ham af flere grunde.³³⁸ Først og fremmest havde politiet fremskaffet beviser i form af samtaler mellem "*top-rockere*", hvor det skulle fremgå, at der var opstået et trusselsbillede mod V.³³⁹ Dernæst havde V's forældre og daværende kæreste afgivet forklaring i sagen, hvilket også antydede et trusselsbillede mod V.³⁴⁰ Til sidst var der sket et fald i mængden af post til V, hvilket også kunne tyde på et trusselsbillede mod V.³⁴¹ Efter disse oplysninger blev V oplyst om mulighederne for strafnedsættelse og vidnebeskyttelse under mødet.³⁴² V's valg af at afgive forklaring på baggrund af disse oplysninger anså byretten ikke for stridende mod forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., hvorved politiet ikke havde anvendt løfter, urigtige foregivender eller trusler. Byretten afgav ikke en uddybende forklaring herpå.³⁴³

Byrettens kendelsen blev kæret til Østre Landsret, hvor landsretten kom frem til samme resultat.³⁴⁴ Her udtalte landsretten, at det var politiets vurdering, at der var mulige trusler mod V, hvorefter der blev afgivet oplysninger om mulighed for strafnedsættelse og vidnebeskyttelse.³⁴⁵ Landsretten havde lagt vægt på telefonsamtalen mellem "*top-rockere*" som begrundelse for det reelle trusselsbillede.³⁴⁶ V blev senere under mødet informeret om indholdet af mulighederne for strafnedsættelse og vidnebeskyttelse af chefanklager C, hvor V's forsvarer var til stede.³⁴⁷ Herefter afsagde V forklaring, hvor landsretten ikke fandt grundlag for at anfægte politiets vurdering om et reelt trusselsbillede mod V.³⁴⁸ Det ville dog have været rigtigst efter landsrettens vurdering at

³³⁴ U.2009.941H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

³³⁵ U.2011.2871Ø.

³³⁶ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³³⁷ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³³⁸ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³³⁹ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³⁴⁰ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³⁴¹ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³⁴² U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³⁴³ U.2011.2871Ø, Københavns Byrets kendelse.

³⁴⁴ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

³⁴⁵ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

³⁴⁶ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

³⁴⁷ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

³⁴⁸ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

udfærdige en politirapport om samtalen med V umiddelbart herefter.³⁴⁹ Landsretten stadfæstede herefter byrettens kendelse.³⁵⁰

3.3.2.2. Påtaleopgivelse, tiltalefrafald og bindende påtalebegrænsning

Det er muligt for anklagemyndigheden at påvirke det videre forløb i en straffesag ud fra retsplejeloven, men reglerne herom er forskellige.³⁵¹ Reglerne om påtalen i retsplejeloven kapitel 65³⁵² er særlig relevante ved betragtninger om plea bargaining elementer, da anklagemyndigheden har mulighed for at beskære en straffesag, jf. retsplejeloven §§ 721 og 722, men kan også blive bundet heraf, jf. retsplejeloven § 724.

Politiet kan allerede ved anmeldelse nægte at indlede en efterforskning, jf. retsplejeloven § 749, stk. 1. Dette må omfatte forhold, hvor det anmeldte forhold f.eks. ikke er strafbart.³⁵³ En efterforskning kan også indstilles efter retsplejeloven § 749, stk. 2, før sigtelsen er rejst, såfremt der ikke er udsigt til en fældende dom. Retsplejeloven § 749 vil ikke blive uddybet yderligere, idet specialets emne om plea bargaining elementer ikke kan udledes af disse regler.

Retsplejeloven §§ 721 og 722 vil blive analyseret i det følgende, hvor fokus er på ordlyd, hensynene bag og retspraksis. Endvidere inddrages retsplejeloven § 724 i analysen af ordlyd og retspraksis.

3.3.2.2.1. Ordlyd og hensynene bag

Retsplejeloven § 721, stk. 1 omhandler påtaleopgivelse og henviser til flere tilfælde, hvor påtale kan opgives. I bestemmelsen stk. 1, nr. 1 kan påtalen opgives, såfremt sigtelsen er grundløs, f.eks. ved sigtelse for spirituskørsel med en promille under grænsen i færdselsloven § 53.³⁵⁴ I stk. 1, nr. 2 kan påtalen opgives, hvis videre forfølgning ikke kan forventes at føre til, at sigtede findes skyldig.

Retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 3 angiver, at påtalen kan opgives, når der er tale om forhold begået af sigtede før en allerede afsagt domsfældelse, såfremt betingelserne i bestemmelsen er opfyldt. Et eksempel kunne være en mindre bødestraf for et forhold begået sammen med andre forhold, hvor sigtede allerede har fået en

³⁴⁹ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

³⁵⁰ U.2011.2871Ø, Østre Landsrets kendelse.

³⁵¹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 152, Karnov Group.

³⁵² LBKG 2024-03-04 nr. 250: *Retsplejeloven, kapitel 65*.

³⁵³ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 152, Karnov Group.

³⁵⁴ Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), side 118, Djøf Forlag.

fængselsstraf i sagen.³⁵⁵ Bestemmelsen er forholdsvis ny og først indført i retsplejeloven i 2021 ved L 2021-06-08 nr. 1169.³⁵⁶

Det fremgår af ordlyden i retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 4, at påtalen kan opgives, når ”*sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes dømt*”. Det er netop denne ordlyd af retsplejeloven § 721, der er særlig relevant i betragtninger om plea bargaining ud fra beskæring af straffesager, da det ud fra ordlyden er muligt at beskære sagens indhold, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Retsplejeloven § 721, stk. 2 angiver, at justitsministeren eller bemyndigede heraf kan fastsætte nærmere regler om kompetencen til at opgive påtalen. Dette er f.eks. sket i *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om forelæggelse og indberetning m.v., pkt. 3.1.2.*, hvor det fremgår, at den myndighed, der tager stilling til tiltalesspørgsmålet, også kan tage stilling til påtalen.³⁵⁷

Tiltalefrafald efter retsplejeloven § 722 er ikke det samme som opgivelse af påtalen, da et tiltalefrafald er en sanktion, hvor en straffesag afsluttes uden at komme for en dommer.³⁵⁸ Det karakteristiske ved tiltalefrafald er, at skylden skal være utvivlsom, hvilket f.eks. kan ske gennem en tilståelse.³⁵⁹ Retsplejeloven § 722, stk. 1 angiver en opregning af de situationer, hvor anklagemyndigheden kan frafalde tiltalen. Retsplejeloven § 722, stk. 1, nr. 1-4 angiver tiltalefrafald ved f.eks. bødeforhold, ringe strafværdighed, vilkår om hjælpeforanstaltninger, tiltaltes alder og forhold begået før allerede afsagt dom, som også er nævnt under retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 3. Derudover omhandler retsplejeloven § 722, stk. 1, nr. 5-6 tiltalefrafald grundet økonomiske hensyn eller lovgivningsmæssig særlig hjemmel. Retsplejeloven § 722, stk. 1, nr. 7 omhandler tiltalefrafald efter bestemmelser fastsat af justitsministeren eller rigsadvokaten. Denne hjemmel har justitsministeren f.eks. brugt til at fastsatte BKG 2018-06-18 nr. 792³⁶⁰ med senere ændringer³⁶¹ om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltalen.

Ordlyden af retsplejeloven § 722, stk. 1, nr. 5 er identisk med retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 4, hvorved der ikke er en ordlydsmæssig forskel på bestemmelseernes indhold. Det er igen denne bestemmelse, som er relevant

³⁵⁵ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 155, Karnov Group.

³⁵⁶ L 2021-06-08 nr. 1169: *Lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om udlæg og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig.*

³⁵⁷ CIRK 2023-12-21 nr. 10230: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forelæggelse og indberetning mv.*

³⁵⁸ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 168, Karnov Group.

³⁵⁹ Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), side 168, Karnov Group.

³⁶⁰ BKG 2018-06-18 nr. 792: *Politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.*

³⁶¹ Ændret ved BKG 2020-12-10 nr. 1957: *Ændring af bekendtgørelse om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale*, og BKG 2022-05-18 nr. 730: *Ændring af bekendtgørelse om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.*

for betragtninger om plea bargaining elementer, idet en straffesags indhold kan beskæres, hvor det beskåret indhold ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der som i givet fald kan forventes idømt.

Retsplejeloven § 722, stk. 2 angiver en opsamlingsbestemmelse. Denne bestemmelse muliggør frafald af tiltalen i andre situationer end tilfældene i stk. 1. Bestemmelsen oplister betingelser om særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, hvor påtalen ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn. Efter litteraturen anvendes retsplejeloven § 722, stk. 2 bl.a. i situationer, hvor tiltaltes nærpårørende er alvorligt skadet eller dræbt som følge af et færdselsuheld.³⁶²

Kompetencen til at frafalde tiltalen er efter retsplejeloven § 722, stk. 3 fastsat af justitsministeren eller bemyndigede heraf, hvilket er sket i *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om forelæggelse og indberetning m.v.* punkt 3.1.3., hvor den myndighed, der tager stilling til tiltalespørgsmålet, også kan tage stilling til tiltagefrafald.³⁶³

Når en påtale opgives eller tiltale frafaldes delvist, kaldes det for en begrænset påtaleopgivelse (påtalebegrænsning).³⁶⁴ Tiltalefrafald kan endvidere ske med vilkår, hvilket er hjemlet i retsplejeloven § 723, som ikke vil blive uddybet i dette speciale. Derudover er det væsentligt at huske på, at afgørelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald skal meddeles, jf. retsplejeloven § 724.

Retsplejeloven § 724 angiver, at en afgørelse efter retsplejeloven §§ 721 eller 722 kan blive bindende, når fristen for omgørelse er udløbet. Retsplejeloven § 724 indeholder efter ordlyden en underretningspligt i stk. 1, hvor meddelelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald gives til sigtede og forurettede eller forurettedes nære pårørende samt andre med rimelig interesse heri. Der er endvidere mulighed for at påklage over afgørelser om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, jf. retsplejeloven § 724, stk. 1, 3. pkt. og 4. pkt. Efter ordlyden i retsplejeloven § 724 stk. 2 er kompetencen for omgørelse af påtaleopgivelse og tiltalefrafald hos den overordnede anklagemyndighed, hvor der er en frist på 2 måneder, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse, eller betingelserne for genoptagelse i retsplejeloven § 975 er til stede. Dette betyder ud fra ordlyden, at en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald som udgangspunkt er bindende for anklagemyndigheden, såfremt omgørelsesfristen ikke overholdes. Efter ordlyden i stk. 3 kan strafforfølgelse kun fortsætte, hvis genoptagelsesbetingelserne er opfyldt i retsplejeloven § 975, når påtalen er opgivet efter retsplejeloven § 718 b, stk. 2 eller 3.

I skrivende stund af dette speciale er en ny ordlyd af retsplejeloven § 724 ved at blive vedtaget, hvor omgørelsesfristen ændres fra 2 måneder til 4 måneder. Der er fremsat et lovforslag til behandling i folketinget, som står til at træde i kraft den 1. juli 2024.³⁶⁵

³⁶² Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen (4. udg./1. oplag)*, side 171, Karnov Group.

³⁶³ CIRK 2023-12-21 nr. 10230: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forelæggelse og indberetning mv.*

³⁶⁴ Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffeprocessen – grundtræk i dansk strafferetspleje (2. udg./2. oplag)*, side 160, GJELLERUP.

³⁶⁵ Lovforslag nr. L 130 af 13. marts 2024.

I 1982 nedsatte justitsministeren et udvalg, som skulle overveje ændringer eller forenklinger i de strafferetlige eller processuelle regler for at intensivere retsvæsenets indsats over for den økonomiske kriminalitet.³⁶⁶ Der fremgår i denne betænkning overvejelser fra udvalget om behovet for at øge adgangen til at beskære straffesager af ressourcemæssige hensyn, som omtaler nugældende retsplejelovens §§ 721, stk. 1, nr. 4 og 722, stk. 1, nr. 5.³⁶⁷

Det blev af udvalget fastlagt, at der ud fra betragtninger om stort ressourcemæssigt pres ved politiet, anklagemyndigheden og domstolene skulle fastsattes regler, som kunne udvide muligheden for at beskære straffesager.³⁶⁸ Den tidligere adgang til at afvise indledning af efterforskning og begrænse påtale helt eller delvis indeholdt nærmest ingen hjemmel til at beskære straffesager ud fra ressourcemæssige hensyn.³⁶⁹ Kun en begrænset hjemmel til at påtaleopgive grundet procesøkonomiske hensyn ud fra nugældende § 721, stk. 1, nr. 3 eksisterede, og det var derfor ikke muligt at beskære en større straffesag, selvom dette ville være ønskeligt ud fra efterforskningen.³⁷⁰ Derfor kom udvalget frem til, at der skulle ske en ændring af retsreglerne, hvor straffesager kunne beskæres af ressourcemæssige grunde.³⁷¹

Udvalget omtalte herefter betæneligheder ved at udvide adgangen til beskæring af straffesager.³⁷² Sigtedes rettigheder, risikoen for uensartet tiltalepraksis samt risikoen for myndighedsudnyttelse ved udvidet adgang til påtaleopgivelse var væsentlige modargumenter for udvidelsen.³⁷³ Dog er der også mange fordele ved at udvide adgangen til at beskære straffesagerne, herunder økonomiske fordele med hurtigere sagsbehandlingstid, resourcebesparelser og effektivitet, men også kortere behandlingstid for sigtede.³⁷⁴ Derfor fandt udvalget, at betænelighederne ikke opvejede fordelene, såfremt kontrolmulighederne i retssystemet bevares og eventuelt udbygges.³⁷⁵

Derefter fastslår udvalget, at folketinget skulle foretage den nødvendige lovændring, som gav anklagemyndigheden mulighed for at beskære sager ud fra ressourcemæssige hensyn.³⁷⁶ En ny lovgivning skulle ifølge udvalget kun anvendes af det kompetente personale, hvor der ikke var behov for at lovgive om en domstolegodkendelse af afgørelser om beskæring af straffesagen af ressourcemæssige hensyn.³⁷⁷

³⁶⁶ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*.

³⁶⁷ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 183-197.

³⁶⁸ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 183.

³⁶⁹ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 184.

³⁷⁰ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 184.

³⁷¹ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 185.

³⁷² KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 185-187.

³⁷³ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 185-187.

³⁷⁴ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 185-187.

³⁷⁵ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 185-187.

³⁷⁶ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 187-188.

³⁷⁷ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 187-188.

Opsamlende under udvalgets forslag blev det konkluderet, at der var behov for at ændre retsplejeloven og give anklagemyndigheden mulighed for at beskære straffesager ud fra ressourcemæssige hensyn.³⁷⁸ Her foreslog udvalget en ny regel med en general formulering, hvorved reglen også ville få betydning uden for sager om økonomisk kriminalitet.³⁷⁹ Udvalget kommer dernæst med forslag til reglens ordlyd, som er identisk med den ordlyd, som retsplejeloven §§ 721, stk. 1, nr. 4 og 722, stk. 1, nr. 5 har i dag.³⁸⁰

Udvalget gik videre og fastslog, at en sag burde kunne tilskæres allerede fra et tidligt stadie, hvor efterforskningen kunne begrænses til visse forhold, således at sagen kunne fremskyndes hurtigst muligt.³⁸¹ Hensynet med reglen var dog ikke, at sigtede helt undgik den straf, som sigtede havde udsigt til, f.eks. længere fængselsstraf reduceres til bødestraf.³⁸²

3.3.2.2.2. Retspraksis

U.2016.1236H omhandlede en kendelse om bindende påtalebegrænsning, hvor der var uenigheder om den bindende virkning af en anklagers drøftelser med forsvarerne.³⁸³

Der var under straffesagen mod to tiltalte, herefter T1 og T2, opstået et spørgsmål om, hvorvidt anklagemyndigheden havde bundet sig af anklagers drøftelser T1 og T2 gennem disses forsvarere.³⁸⁴ I byretten havde anklagemyndigheden nedlagt påstand om, at der ikke forelå bindende påtalebegrænsning over for T1 og T2, mens T1 og T2 nedlagde påstande om bindende påtalebegrænsning for hvert sit forhold (henholdsvis T1 og forhold 2, samt T2 og forhold 1).³⁸⁵

Både T1 og T2 blev anholdt for overtrædelse af straffeloven § 191 sammen med en række andre gerningsmænd, hvorefter T1 og T2 blev varetægtsfængslet.³⁸⁶ Der blev senere rejst tiltale mod T1 og T2 for overtrædelse af straffeloven § 191 for bl.a. at have videreoverdraget ca. 2,5 kg kokain (forhold 1) samt været i besiddelse af yderligere 1,2 kg kokain (forhold 2) efter et længere forløb med korrespondance mellem anklagemyndigheden og forsvarerne, som vil blive gennemgået nedenfor.³⁸⁷

T1's forsvarer skrev på mail til anklageren om, hvorvidt det var muligt at drøfte eventuelle forligsmuligheder i sagen, hvilket skete på et senere telefonmøde med anklageren, hvor der opstod enighed om at beskære straffesagen mod T1 til kun at omhandle forhold 1 for så vidt angår 2 kg kokain (frafald af forhold 2 og delvist

³⁷⁸ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 188-189.

³⁷⁹ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 188-189.

³⁸⁰ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 189-190.

³⁸¹ KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 190-191.

³⁸² KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet*, side 191.

³⁸³ U.2016.1236H.

³⁸⁴ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁸⁵ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁸⁶ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁸⁷ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

forhold 1).³⁸⁸ Herefter spurgte T1's forsvarer på mail ind til retsmødebegæring, da T1 var begyndt at blive utålmodig.³⁸⁹ Senere skrev T1's forsvarer igen, at han havde drøftet forligsmulighederne med T1, hvor T1 accepterede disse, hvorved der skulle ske afklaring af tidspunktet for retsmødebegæring.³⁹⁰

T2's forsvarer skrev også til anklageren om, at T2 havde accepteret og var indforstået med at fremme dennes straffesag som en tilståelsessag for forhold 2 (frafald af forhold 1), hvilket anklageren og forsvareren til T2 havde drøftet i en samtale.³⁹¹ Retsmødebegæring skulle sendes hurtigst muligt, hvor anklagemyndigheden ville komme med strafpåstand om fængsel i maks. 5 år. T2 ville have ophævet besøgskontrollen, da sagen skulle fremmes som tilståelsessag, hvorved anklageren svarede, at dette kunne ske, såfremt T2 kom til afhøring. Afhøringen af T2 fandt herefter sted, hvor T2 erkendte forhold 2.³⁹²

Anklageren sendte en mail til T1's forsvarer om med retsmødebegæring om både forhold 1 og forhold 2, der ville blive indleveret til retten, hvorefter det var T1's og forsvarerens opfattelse, at retten havde modtaget retsmødebegæringen, hvorefter T1 forlængede sin varetægtsfængsling frivilligt.³⁹³

Anklageren skrev senere til T2's forsvarer og gav udtryk for, at anklagemyndigheden ikke havde givet noget bindende svar i relation til strafpåstanden på maks. 5 år, da dette er rettens skøn.³⁹⁴ Dette svarede forsvareren til T2 bekræftende på.³⁹⁵

Københavns Byret skrev til T1's forsvarer om, at der ikke var modtaget retsmødebegæring fra anklagemyndigheden.³⁹⁶ Dette var forsvareren uforstående med, hvorefter forsvareren skrev til anklageren, at der var en fælles forståelse hos ham, T1 og anklagemyndigheden om, at sagen skulle beskæres til at omfatte en mindre del af forhold 1 og berammes hurtigt, og at anklagemyndigheden burde have indleveret retsmødebegæring, hvilket i øvrigt også var grundlaget for T1's frivillig forlængelse af varetægtsfængslingen.³⁹⁷ Derfor mente forsvareren til T1, at anklagemyndigheden "*løb fra sine ord*" ved ikke at fremme sagen som tilståelsessag med begrænsning af tiltalen til forhold 1 for så vidt 2 kg kokain.³⁹⁸ Anklagemyndigheden beklagede herefter forløbet, hvor der blev gjort opmærksom på, at den nye chefanklager selv havde taget beslutningen om ikke at fremme sagen mod T1 som tilståelsessag, hvorefter den modtaget retsmødebegæring var en beklagelig misforståelse.³⁹⁹

³⁸⁸ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁸⁹ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁰ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹¹ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹² U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹³ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁴ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁵ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁶ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁷ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁸ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

³⁹⁹ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

T2's advokat fik en opringning fra anklageren om, at anklagemyndigheden havde valgt at fragå den aftale, som T2 havde fået om beskæring til tilståelsessag om forhold 2, hvilket ellers allerede var bekræftet flere gange af anklagemyndigheden og tidligere advokaturchef.⁴⁰⁰ Forsvareren til T2 oplyste, at anklagemyndigheden ikke kan lokke en sigtede til at tilstå, hvorefter anklagemyndigheden fragår sine tilkendegivelser om at beskære straffesagen.⁴⁰¹

Anklagemyndigheden valgte at føre straffesagerne mod T1 og T2 som domsmandssager.⁴⁰²

Byretten kom i sin begrundelse og afgørelse frem til, at anklagemyndigheden var kommet med en klar tilkendegivelse om, at straffesagen mod T1 ville blive afgrænset til forhold 1 for så vidt angår 2 kg, da anklageren havde bekræftet dette telefonisk og ikke fragået sine udtalelser i efterfølgende korrespondance.⁴⁰³ Derudover var anklagemyndigheden også kommet med en klar tilkendegivelse om, at straffesagen mod T2 ville blive afgrænset til forhold 2, såfremt denne tilstod forhold 2, hvilket var drøftet mellem forsvareren til T2 og anklageren i en samtale.⁴⁰⁴ T1 og T2 havde dermed en berettiget forventning om, at tiltalen mod disse var begrænset med bindende virkning – i hvert fald efter udløbet af omgørelsesfristen i retsplejeloven § 724, stk. 2.⁴⁰⁵

Anklagemyndigheden kærede byrettens kendelse.⁴⁰⁶ Landsretten lagde til grund, at der forelå en bindende påtalebegrænsning overfor T2, idet T2 var blevet gjort opmærksom på tilståelsessagens indhold før afhøring, hvorefter T2 afgav forklaring, samt at anklagemyndigheden erkendte tidligere tilkendegivelse om tilskæring af straffesagen mod T2.⁴⁰⁷ Der forelå dog ikke en bindende påtalebegrænsning overfor T1, idet der fra anklagemyndigheden var afgivet sigtelser mod T1 om både forhold 1 og forhold 2 i mailen til forsvarer og retsmødebegæringen.⁴⁰⁸ Landsretten tillagde det betydning, at T1 ikke havde ønsket at udtale sig under sagen.⁴⁰⁹

Landsrettens kendelse blev kæret til Højesteret.⁴¹⁰ I Højesteret påstod anklagemyndighed en stadfæstelse af landsretten kendelse i forhold til T1, men en ændring af landsrettens kendelse i forhold til T2.⁴¹¹ T1 påstod ændring af landsrettens kendelse, mens T2 påstod stadfæstelse af landsrettens kendelse.⁴¹²

Til støtte for påstanden har T1 i sine anbringender lagt vægt på, at anklagemyndigheden havde givet ham en berettiget og beskyttelsesværdig forventning om, at tiltalen ville blive begrænset til forhold 1 for så vidt angår

⁴⁰⁰ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴⁰¹ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴⁰² U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴⁰³ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴⁰⁴ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴⁰⁵ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴⁰⁶ U.2016.1236H, Østre Landsrets kendelse.

⁴⁰⁷ U.2016.1236H, Østre Landsrets kendelse.

⁴⁰⁸ U.2016.1236H, Østre Landsrets kendelse.

⁴⁰⁹ U.2016.1236H, Østre Landsrets kendelse.

⁴¹⁰ U.2016.1236H, Højesterets kendelse.

⁴¹¹ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹² U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

2 kg kokain.⁴¹³ Anklagemyndigheden har dermed klart, utvetydigt og uforbeholden tilkendegivet, at de ville begrænse tiltalen til forhold 1 for så vidt angår 2 kg kokain, hvilket T1 har accepteret og meddelt anklagemyndigheden.⁴¹⁴ Aftalen var også godkendt af tidligere advokaturchef, hvor anklagemyndigheden ikke tilkendegav, at der var tale om uforpligtende drøftelser.⁴¹⁵ Omgørelsesfristen var heller ikke opfyldt, hvorved der ikke kunne ske omgørelse af tilkendegivelserne.⁴¹⁶

Til støtte for påstanden har T2 i sine anbringender lagt vægt på, at anklagemyndigheden udtrykkeligt og med bindende virkning havde tilkendegivet en begrænsning af tiltalen til forhold 2, såfremt T2 tilstod.⁴¹⁷ Anklagemyndigheden havde dermed gennem sin adfærd og initiativ til drøftelser afgivet bindende påtalebegrænsning på en specifik dato, hvorefter omgørelsesfristen var overskredet ved anklagemyndighedens tilbagetræden fra påtalebegrænsningen.⁴¹⁸ Her fremhævede T2 også, at tilskæring af sagen ikke alene skulle bero på anklagemyndighedens ledelse, da anklageren var berettiget til at indgå sådanne begrænsninger i tiltalen.⁴¹⁹

Rigsadvokaten støttede anklagemyndighedens påstand med, at anklagemyndigheden anerkendte muligheden for at blive bundet, men at der skulle helt særlige forhold til for, at dette kunne ske.⁴²⁰ Her angav Rigsadvokaten, at drøftelserne om beskæring af straffesagerne mellem anklageren og forsvarerne ikke var ekstraordinært nok til, at anklagemyndigheden kunne blive bundet heraf.⁴²¹ Rigsadvokaten angav hele forløbet mellem anklageren og forsvarerne som uformelle samtaler, der ikke kunne binde anklagemyndigheden.⁴²²

Højesteret lagde til grund, at både anklagemyndigheden og begge tiltalte havde erklæret sig enig i det forløb, som blev beskrevet i byrettens kendelse.⁴²³ Højesteret tiltrådte herefter byrettens bedømmelse, som resulterede i bindende påtalebegrænsning overfor både T1 og T2, da anklagemyndigheden gennem drøftelser med forsvarerne havde givet udtryk for, at straffesagerne ville blive tilskåret til kun at omfatte forhold 1 for så vidt angår 2 kg kokain for T1 og forhold 2 for T2.⁴²⁴ Det var derfor af betydning, at anklagemyndigheden havde bekræftet tilskæringen telefonisk og ikke fragået denne bekræftelse efterfølgende, hvor forsvarerne meddelte accept fra T1 og T2 til anklageren.⁴²⁵ Derudover var det af betydning, at tilkendegivelserne var afsagt af en bemyndiget og kompetent medarbejder.⁴²⁶

⁴¹³ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹⁴ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹⁵ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹⁶ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹⁷ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹⁸ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴¹⁹ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴²⁰ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴²¹ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴²² U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Påstande.

⁴²³ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

⁴²⁴ U.2016.1236H, Højesterets kendelse, Højesterets begrundelse og resultat.

⁴²⁵ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

⁴²⁶ U.2016.1236H, Københavns Byrets kendelse.

4. Analyse af plea bargaining elementer i menneskeretlig sammenhæng

I dette afsnit vil plea bargaining i en menneskeretlig kontekst blive analyseret, hvor fokus vil være på EMRK artikel 6. Først vil ordlyden af EMRK artikel 6 blive gennemgået, hvorefter EMRK artikel 6 vil blive analyseret ud fra relevant retspraksis fra EMD.

4.1. Ordlyd

Den danske version af EMRK ligger til grund for analysen af ordlyden.

Efter ordlyden af EMRK artikel 6, stk. 1, 1. led har alle ret til retfærdig og offentlig rettergang inden for rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol. Denne ret gælder for afgørelser, som træffes i strid med *"borgerlige rettigheder og forpligtelser"*, men også angående en rettet *"anklage for en forbrydelse"*, jf. EMRK artikel 6, stk. 1, 1. led. Straffesager er således omfattet af retten til retfærdig rettergang i EMRK artikel 6, idet ordlyden *"anklage for en forbrydelse"* må anse for at være sammenfattende med straffesager i dansk straffeprocess.

EMRK artikel 6, stk. 1, 2. led omhandler efter sin ordlyd dørlukning og en undtagelse hertil. Det er efter bestemmelsen en konkret vurdering og en afvejning af hensyn, som de nationale domstole skal foretage, når retten til offentlig domsafsigelse skal tilsidesættes. Af EMRK artikel 6, stk. 2 fremgår der en uskyldsformodning, hvilket kan sammenholdes med det danske princip om den materielle sandhed og *in dubio pro reo*, hvorefter enhver tvivl skal komme sigtede/tiltalte til gode. Af EMRK artikel 6, stk. 3, litra a-e fremgår en række rettigheder, som en anklaget mindst skal have ret til – herunder bl.a. retten til at kende til indholdet og årsagen for sigtelsen, ret til forsvarer, ret til vidneførelse og ret til tolk.

Ordlyden af EMRK artikel 6 oplister en sondring mellem ret til rettergang i civile retssager og retten til rettergang i straffesager. Men hvad der efter EMRK's forstand er en straffesag kan ikke udledes ud af ordlyden. Her må retspraksis fra EMD inddrages, hvor EMD har fastlagt begrebet *"straf"* selvstændigt, hvorved national lovgivning ikke kan omgå indholdet af EMRK artikel 6 ved at kalde en straf for noget andet, f.eks. en afgift.⁴²⁷

⁴²⁷ Rytter, Jens Elo, 2024, *Individets grundlæggende rettigheder* (5. udg./1. oplag), side 472, Karnov Group.

4.2. Retspraksis

Der vil nedenfor blive analyseret på EMRK artikel 6 ud fra betragtninger om plea bargaining. Der er en mangfoldig praksis omkring EMRK artikel 6, men kun få afgørelser omhandlende plea bargaining.⁴²⁸ Der er i analysen lagt vægt på nyere retspraksis.

I *Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien* kom EMD ind på, om EMRK artikel 6 er til hinder for plea bargaining aftaler mellem sigtede og nationale anklagemyndigheder.⁴²⁹

Sagen omhandlede et ægtepar fra Georgien, hvor Mr. Amiran Natsvlshvili var administrerende direktør i Kutaisi Automotive Plant og ejede en stor del af aktierne i virksomheden.⁴³⁰ Hustruen var Mrs. Rusudan Togonidze, som også ejede en mindre del af aktierne i virksomheden.⁴³¹ Der blev overfor EMD påstået af Mr. Amiran Natsvlshvili, at omstændighederne omkring proceduren for plea bargaining aftalen var blevet misbrugt og ikke var retfærdig, hvorved EMRK artikel 6 ikke var overholdt.⁴³² Sagsforløbet og EMD's vurdering er uddybet i det følgende.

Mr. Amiran Natsvlshvili blev i marts 2004 anholdt for at have mindsket aktiemængden i Kutaisi Automotive Plant ulovligt.⁴³³ I forlængelse af varetægtsfængslingen af Mr. Amiran Natsvlshvili blev der rejst tiltale i september 2004, hvor Mr. Amiran Natsvlshvili gav udtryk for, at han ville samarbejde, hvorefter han overførte sin andel i virksomheden til staten som en kompensation for de skader, som han havde forårsaget.⁴³⁴

Efterfølgende tog Mr. Amiran Natsvlshvili kontakt til anklagemyndigheden og afgav villighed til at indgå en aftale (proceduel agreement) om sin straf, hvilket var blevet lovliggjort i Georgien blot få måneder før i februar måned 2004.⁴³⁵ Dette blev accepteret, og aftalen blev herefter oprettet af anklagemyndigheden, hvor Mr. Amiran Natsvlshvili fik en reduceret straf grundet sit samarbejde, hvor han betalte for skaderne af sine handlinger, men afgav ikke en tilståelse som sådan.⁴³⁶

Mr. Amiran Natsvlshvili havde to advokater med i processen omkring aftalen, hvor den ene bistod ham under et mundtligt retsmøde ved retten om aftalen.⁴³⁷ Under dette retsmøde gennemgik domstolene lovligheden af aftalen, hvor Mr. Amiran Natsvlshvili gav udtryk for, at var indforstået med aftalens omfang, og at han ikke

⁴²⁸ Kjølbros, Jon Fridrik, 2023, *Den europæiske menneskerettighedskonvention – for praktikere* (6. udg./1. oplag), side 509-787, Djøf Forlag.

⁴²⁹ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14.

⁴³⁰ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 9-11.

⁴³¹ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 9-11.

⁴³² Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 3.

⁴³³ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 12-13.

⁴³⁴ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 14-27.

⁴³⁵ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 28.

⁴³⁶ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 28.

⁴³⁷ Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 31.

følte sig presset til at tage imod aftalen.⁴³⁸ Derudover fremsatte forsvareren, at han havde oplyst sin klient om alle de nødvendige forhold ved indgåelsen af en sådan aftale med anklagemyndigheden.⁴³⁹ Domstolen kom frem til, at sigtelserne mod Mr. Amiran Natsvlishvili var velbegrundet, og at han ikke erkendte sig skyldig, men at han frivilligt havde tilbagebetalt for de skader, han havde forårsaget.⁴⁴⁰ Herefter godkendte domstolen den aftale, som Mr. Amiran Natsvlishvili og anklagemyndigheden havde indgået, som var indgået i fuldt kendskab til sagen omstændigheder og ikke under tvang, pres eller løfter ud over det tilladelige ifølge aftalen.⁴⁴¹ Mr. Amiran Natsvlishvili blev direkte løsladt fra retsmødet herefter.⁴⁴² Der var ikke mulighed for at appellere domstolens afgørelse, men der kunne ske genåbning af sagen, hvis omstændighederne talte herfor.⁴⁴³

EMD udtalte i forlængelse af deres vurdering af EMRK artikel 6, at Georgiens generelle lovliggørelse af en plea bargaining ordning ikke ville blive vurderet, men derimod at den konkrete sag ville blive behandlet ud fra de konkrete omstændigheder.⁴⁴⁴ Herefter udtalte EMD, at det var almindelig kendt i de forskellige europæiske straffesystem, at en sigtede kunne opnå fordele og derigennem lempelse af sin straf, såfremt sigtede tilstod eller samarbejdede med myndighederne under efterforskningen af straffesagen.⁴⁴⁵ EMD gik endda videre og udtalte, at såfremt en plea bargaining ordning kunne indføres korrekt, kunne ordningen bidrage positivt til ethvert straffeprocessuelt system – herunder med hurtig behandlingstid, mindske belastningen på nationale domstole, anklagere og advokater, være et effektivt værktøj mod korruption og organiserede kriminalitet samt aflaste fængslerne med kortere fængselsstraffe.⁴⁴⁶

EMD tilføjede, at en forkortelse af det straffeprocessuelle forløb ikke i sig selv er et problem for den enkeltes ret til retfærdig rettergang i EMRK artikel 6, idet bestemmelsen ikke forhindrer en person i at give afkald på sin ret til retfærdig rettergang.⁴⁴⁷ Dog skal afkald på rettigheder altid gives på en tydelig måde, hvor der skal følge minimumsgarantier med, som står i rimeligt forhold til afkaldets betydning.⁴⁴⁸

EMD gik herefter ind i vurderingen af tilladeligheden for plea bargaining ordninger efter EMRK artikel 6.⁴⁴⁹ EMD opstillede ud fra principperne om afkald på rettigheder, at to betingelser skal opfyldes for, at afkaldet ikke er i strid med EMRK artikel 6.⁴⁵⁰ Den første betingelse er, at aftalen skal være accepteret i fuldt kendskab

⁴³⁸ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 31.

⁴³⁹ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 31.

⁴⁴⁰ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 32.

⁴⁴¹ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 33.

⁴⁴² Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 33.

⁴⁴³ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 34.

⁴⁴⁴ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 90.

⁴⁴⁵ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 90.

⁴⁴⁶ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 90.

⁴⁴⁷ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 91.

⁴⁴⁸ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 91.

⁴⁴⁹ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 92.

⁴⁵⁰ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 92.

til sagens omstændigheder, de lovlige konsekvenser ved aftalen og på en oprigtig frivillig måde.⁴⁵¹ Den anden betingelse er, at indholdet af aftalen og rimeligheden af den måde, hvorpå den var indgået mellem parterne, har været undergivet tilstrækkelig juridisk domstolskontrol.⁴⁵²

Ved vurdering af disse betingelser lagde EMD vægt på, at det var Mr. Amiran Natsvlishvili selv, der lagde op til aftalen, hvorfor aftalen ikke kan siges at være pålagt af anklagemyndigheden.⁴⁵³ Mr. Amiran Natsvlishvili var også ledsaget af to erfarne advokater, som rådgav ham gennem hele straffeforløbet.⁴⁵⁴ Mr. Amiran Natsvlishvili havde også givet udtryk for, at han ikke følte nogen form for pres ved forhandlingerne med anklageren.⁴⁵⁵ Mr. Amiran Natsvlishvili forstod indholdet af aftalen og konsekvensen heraf, hvilket han gav udtryk for flere gange foran anklageren og dommeren, hvorved aftalen ikke var indgået ud fra falske forventninger.⁴⁵⁶

EMD lagde også vægt på, at aftalen var skriftligt udført på en gennemførende måde, hvorved indholdet af aftalen tydeligt kunne forstås.⁴⁵⁷ Endvidere lagde EMD vægt på, at aftalen ikke var bindende på nogen måde overfor domstolen, hvor domstolen kunne afvise aftalen på baggrund af sin egen vurdering.⁴⁵⁸ EMD afsluttede med at fastslå, at der ikke forelå en krænkelse af EMRK artikel 6 i den konkrete sag.⁴⁵⁹

I *V.C.L. and A.N. v. the United Kingdom* skulle EMD igen behandle nationale plea bargaining aftaler og afkald på rettigheder efter EMRK artikel 6.⁴⁶⁰

Dommen omhandlede to yngre ofre af menneskesmugling, herefter T1 og T2, som havde begået lovovertrædelser i form af gartneri i marihuana anlæg.⁴⁶¹ De to mænd var ankommet til England fra Vietnam.⁴⁶²

T1 blev anholdt ved et marihuana anlæg, hvorefter efterforskningen af ham begyndte.⁴⁶³ I forlængelse af efterforskningen kom det frem, at T1 formentlig var 17 år gammel, og der blev igangsat indledende høring af T1 i retten.⁴⁶⁴ Efterfølgende kom det frem, at T1 formentlig var offer for menneskesmugling.⁴⁶⁵ Til et senere møde i retten gav T1 indikationer på, at han ikke var skyldig i sigtelserne, men efter rådgivning om at erkende sig

⁴⁵¹ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 92.

⁴⁵² Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 92.

⁴⁵³ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 93.

⁴⁵⁴ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 93.

⁴⁵⁵ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 93.

⁴⁵⁶ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 93.

⁴⁵⁷ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 94.

⁴⁵⁸ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 95.

⁴⁵⁹ Natsvlishvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14, punkt 98.

⁴⁶⁰ *V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom*, dom af 16.02.21.

⁴⁶¹ *V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom*, dom af 16.02.21, punkt 1.

⁴⁶² *V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom*, dom af 16.02.21, punkt 6 og punkt 20.

⁴⁶³ *V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom*, dom af 16.02.21, punkt 5.

⁴⁶⁴ *V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom*, dom af 16.02.21, punkt 7-8.

⁴⁶⁵ *V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom*, dom af 16.02.21, punkt 7-8.

skyldig, erkendte T1 sin skyld.⁴⁶⁶ Der blev ikke nævnt noget om muligheden for, at T1 var offer for menneskesmugling.⁴⁶⁷ T1 indgik en plea bargaining aftale efterfølgende.⁴⁶⁸

T1 modtog senere rådgivning om, at han kunne frafalde sin skyldige erkendelse på grundlag af menneskesmugling.⁴⁶⁹ Der blev igangsat undersøgelse af, om T1 var offer for menneskesmugling, men anklagemyndigheden valgte at gå videre med sagen, da de ikke mente, at der var stærke nok beviser på, at manden var offer for menneskesmugling.⁴⁷⁰ En senere rapport viste, at der var muligt grundlag for at anse T1 som offer for menneskesmugling, men anklagemyndigheden valgte stadigvæk at fortsætte med sigtelserne mod T1, idet anklagemyndigheden ikke mente, at det var et forsvar at være offer for menneskesmugling, hvor der ingen beviser var for, at T1 virkelig var et offer.⁴⁷¹ En dommer antydede dog til en høring, at der var grundlag for at tilside-sætte plea bargaining aftalen.⁴⁷² T1 angav herefter til sin forsvarer, at han ønskede at ændre sin tilståelse.⁴⁷³

T1 fik efterfølgende rådgivning om, at det ville være en dårlig beslutning at ændre tilståelsen, da det ikke var bekræftet, at T1 var offer for menneskesmugling, idet T1 blev fundet i et almindeligt hus med adgang til bl.a. telefon og penge.⁴⁷⁴ T1 fastholdt herefter sin oprindelige tilståelse og blev idømt 20 måneders ophold i en institution for ungdomskriminalitet.⁴⁷⁵

T2 blev anholdt i nærheden af et marihuana anlæg, hvorefter han afgav forkerte oplysninger om sin alder.⁴⁷⁶ Under en afhøring fortalte T2, at han var kommet til England via Tjekkiet, og han havde boet i England hos en mand, der gav ham diverse fornødenheder.⁴⁷⁷ Han blev på et tidspunkt fragtet til en marihuana anlæg, hvor han blev tvunget til at blive og arbejde.⁴⁷⁸ T2 vidste ikke, at anlægget var ulovligt, og T2 ønskede endda selv at flygte derfra.⁴⁷⁹ Efterfølgende blev T2 tiltalt for sit arbejde med marihuana på anlægget.⁴⁸⁰

Anklagemyndigheden fandt senere beviser for, at T2 muligvis var offer for menneskesmugling, idet T2's forældre havde sendt ham afsted i håbet om et bedre liv.⁴⁸¹ T2 fik herefter juridisk bistand af en forsvarer, hvorefter T2 afgav forklaring om forholdene op til anholdelsen.⁴⁸² Da T2 havde accepteret faktum om, at han havde

⁴⁶⁶ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 9.

⁴⁶⁷ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 9.

⁴⁶⁸ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 10.

⁴⁶⁹ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 11.

⁴⁷⁰ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 12.

⁴⁷¹ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 13-15.

⁴⁷² V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 13-15.

⁴⁷³ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 13-15.

⁴⁷⁴ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 16-17.

⁴⁷⁵ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 16-17.

⁴⁷⁶ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 18-19.

⁴⁷⁷ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 20.

⁴⁷⁸ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 20.

⁴⁷⁹ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 21.

⁴⁸⁰ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 22.

⁴⁸¹ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 23-24.

⁴⁸² V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 26.

mulighed for og kunne have flygtet fra anlægget, ville det være svært at gennemtvinge T2's offerrolle ifølge forsvareren.⁴⁸³ T2 erkendte sig herefter skyldig.⁴⁸⁴

En rapport fra før domsafsigelsen fremførte, at T2 valgte at blive i anlægget grundet økonomisk gevinst, hvorefter T2 pådrog sig ansvaret for sine handlinger.⁴⁸⁵ T2 blev idømt 18 måneders fængselsstraf, hvor der blev lagt vægt på bl.a. tilståelsen.⁴⁸⁶

T1 og T2 klagede til EMD over, at de var blevet nægtet at udøve deres ret til retfærdig rettergang efter EMRK artikel 6.⁴⁸⁷ T1 anførte, at han var blevet nægtet en retfærdig rettergang, da der ikke var foretaget de nødvendige efterforskningskridt for at klarlægge, om han var et offer for menneskesmugling.⁴⁸⁸ T2 anførte, at han havde afgivet tilståelse ud fra dårlig juridisk rådgivning, hvor han aldrig var blevet gjort opmærksom på, at han muligvis var offer for menneskesmugling, og ingen efterforskningskridt var foretaget for at finde frem til dette.⁴⁸⁹

EMD udtalte, at betingelserne for at give afkald på sine rettigheder efter EMRK artikel 6 med en plea bargaining aftale skal opfyldes, hvilket udspringer af sagen *Natsvlishvili and Togonidze mod Georgien*.⁴⁹⁰ Det er derfor vigtigt, at aftalen skal være accepteret i fuldt kendskab til sagens omstændigheder, de lovlige konsekvenser ved aftalen og på en oprigtig frivillig måde, samt at indholdet af aftalen og rimeligheden af den måde, hvorpå den var indgået mellem parterne, har været undergivet tilstrækkelig juridisk domstolskontrol.⁴⁹¹ EMD kom herefter frem til, at T1 og T2 ikke havde indgået plea bargaining aftalerne i fuldt kendskab til omstændighederne, idet myndighederne ikke havde udført den nødvendige efterforskning og klarlagt omstændighederne om, hvorvidt T1 og T2 var ofre af menneskesmugling.⁴⁹² Dermed kunne T1 og T2 ikke anses for at have givet afkald på deres rettigheder i EMRK artikel 6.⁴⁹³

⁴⁸³ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 27.

⁴⁸⁴ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 27.

⁴⁸⁵ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 28.

⁴⁸⁶ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 29.

⁴⁸⁷ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 184.

⁴⁸⁸ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 187-188.

⁴⁸⁹ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 189.

⁴⁹⁰ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 201.

⁴⁹¹ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 201.

⁴⁹² V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 202-204.

⁴⁹³ V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21, punkt 202-204.

5. Opsamlende

Der vil nedenfor blive samlet op og konkluderet på analysen. Herefter vil der blive kigget på fremtiden for plea bargaining i dansk straffeprocess.

5.1. Opsamlende om plea bargaining elementer i dansk straffeprocess

Det kan opsamlende siges, at den danske straffeprocess er opbygget omkring en række væsentlige retsprincipper, som har stor betydning for, hvordan de straffeprocessuelle regler ser ud i dag. Såfremt sigtede tilstår og opfylder en række betingelser, er der hjemmel til en enklere proces i retsplejeloven § 831, hvor der medvirker færre aktører i straffesagen end ved domsmandsager og nævningsager. Plea bargaining er et snævert begreb og er blevet betragtet sådan igennem specialet. Plea bargaining elementer er derimod et udtryk for en bredere definition af plea bargaining, der er karakteriseret ved en fælles forståelse frem for en konkret aftale mellem sigtede og anklagemyndigheden, hvor der kan ske drøftelser og/eller afgives tilkendegivelser.

Det kan udledes ud fra ovenstående om strafformildende omstændigheder, at domstolene har mulighed for at formilde strafudmålingen på baggrund af sigtedes tilståelse om egne forhold eller oplysninger om andre gerningsmænd efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10. Ordlyden opstiller betingelser, herunder frivillig og fuldstændig tilståelse samt afgørende oplysninger om andre, der som udgangspunkt skal opfyldes for, at domstolene kan inddrage formildende omstændigheder i strafudmålingen. Ordlyden angiver dog ikke anklagemyndighedens mulighed for at fremlægge sådanne oplysninger for domstolene, da dette kan udledes af hensynene bag og retspraksis.

Hensynene bag straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 kan udledes til at være hensynet til at opklare alvorlig kriminalitet samt hensynet til procesøkonomiske besparelser. Disse hensyn giver politiet/anklagemyndigheden mulighed for at afgive tilkendegivelser overfor sigtede, hvor sigtede hermed afgiver en "*modydelse*". Der er således en adgang til strafformildende omstændigheder ved frivillig tilståelse og ved afgivelse af oplysninger om andre gerningsmænd. Hensynene til den materielle sandhed og sigtedes risiko for at afgive falsk forklaring grundet f.eks. repressalier skal stå overfor hensynene bag straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10.

Ud fra retspraksis er det tilladeligt at give tilkendegivelser om at fremlægge strafformildende omstændigheder for domstolene. Domstolene skal dog foretage en bevismæssig vurdering af de forklaring/beviser, som er tilvejebragt via sådanne tilkendegivelser grundet betænkelighederne herved. En tilståelse eller oplysninger om andre gerningsmænd er ikke altid en sikkerhed for, at der foreligger strafformildende omstændigheder. Denne vurdering er alene domstolenes, uanset om anklagemyndigheden fremlægger de strafformildende omstændigheder for domstolene eller ej.

Retstilstanden har udviklet sig. Rigsadvokaten har tidligere afvist muligheden for at give tilkendegivelser overfor sigtede. Retspraksis angiver dog, at der i større narkotikasager og visse andre alvorlige sager er en adgang til at tilkendegive overfor sigtede, at denne har udsigt til strafformildelse, når sigtede samarbejder med politiet. Betæneligheder ved en række principielle og retssikkerhedsmæssige hensyn er ikke til hinder for tilkendegivelserne.

Der kan ud fra retspraksis opstilles nogle betingelser for, hvornår tilkendegivelser kan gives. Herunder kan anføres, at tilkendegivelser kun kan gives i grovere kriminalitetssager, af hensyn til efterforskningen, ved godkendelse og fremsættelse af kompetent personale, hvor sigtede får oplyst, at strafnedsættelse ikke er sikkert, da domstolene står for vurderingen heraf.

Det kan endvidere udledes af retspraksis, at konkrete tilståelsesaftaler ikke er lovlige efter dansk ret som udgangspunktet, men at en plea bargaining ordning er kendt i dansk ret og ikke modstridende grundlæggende danske retsprincipper. Der kan således udledes en vis tilladelighed omkring plea bargaining elementer i dansk straffeprocess, som udspringer af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10.

Sigtedes udsigt og egen overbevisning om en mildere straffastsættelse har ingen betydning, når domstolene skal behandle strafudmålingen. Anklagemyndigheden kan kun fremlægge oplysninger om strafformildende omstændigheder, hvor *”forhandlinger”* kan få en mindre betydning ud fra domstolenes kompetence til straffastsættelse. En sen tilståelse afskærer ikke tiltalte fra at opnå en strafformildelse. Selvom tiltalte allerede er dømt i byretten, betyder dette ikke, at en senere tilståelse med brugbare oplysninger om andre gerningsmænd ikke kan tillægges betydning ved straffastsættelsen i f.eks. landsretten. Domstolene må foretage en konkret vurdering af værdien af tilståelsen og de oplysninger, der medfølger. Det må derfor antages, at en tilkendegivelse fra anklagemyndigheden om strafformildelse, hvis sigtede først tilstår efter byrettens dom, må være tilladelig.

For at bestyrke tilkendegivelsens tilladelighed er det væsentligt at udfærdige et notat om tilkendegivelsen, som skal indgå i sagsakterne, hvorved det kan bruges mod andre gerningsmænd/tredjemænd. Domstolene skal oplyses om oplysninger om andre gerningsmænd/tredjemænd, som er fremkommet via tilkendegivelser, når disse oplysninger har betydning for andre gerningsmænds/tredjemænds straffesager. Oplysninger om andre gerningsmænd/tredjemænd kan være objektive beviser, mundtlige oplysninger eller vidneforklaringer mod andre, som er af afgørende betydning for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.

Udsigten til den nye ordlyd i straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 angiver udviklingen i retspraksis. Betingelserne i den nugældende ordlyd om frivillig angivelse af sig selv og fuldstændig tilståelse kan anses som forældet, hvor en mere simpel formulering kan indeholde den nugældende praksis om tilståelsens betydning for straffastsættelsen.

Det kan udledes ud fra ovenstående om lovligheden af aftaler, at der ikke er direkte hjemmel til at indgå plea bargaining aftaler mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden ud fra retsplejelovens regler. Derimod eksisterer der muligheder gennem almindelig adfærd til at beskære en straffesag, hvor alle parter er indforståede med sagens videre forløb, og hvad der kræves for at opnå dette forløb. Dette kan betegnes som aftalelignende arrangementer, hvor plea bargaining elementer udledes af de drøftelser og tilkendegivelser om retsplejelovens muligheder, der finder sted mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden.

Politiet/anklagemyndigheden er omfattet af forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., når der gives tilkendegivelser. Bestemmelsen indeholder efter sin ordlyd et omfattende forbud mod at afgive løfter, urigtige foregivender og trusler. Særligt ordlyden om løfter og trusler indeholder plea bargaining elementer, da der i forlængelse af et løfte eller en trussel kan udledes "*forhandlinger*" mellem sigtede/forsvareren og politiet/anklagemyndigheden. Ordlyden angiver ikke den praktiske anvendelse af retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. om tilkendegivelser, hvorved hensynene bag og retspraksis skal inddrages.

Hensynet bag retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt. er at forbyde politiet/anklagemyndigheden at gøre brug af utilladelige metoder. Der er derfor vigtigt at kigge på lovligheden af den enkelte tilkendegivelse ud fra betragtninger om lovbundne og ikke lovbundne løfter. Lovbundne løfter falder nemlig uden for anvendelsesområdet af retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., ligesom ikke lovbundne løfter kan gøre det. Det er domstolenes vurdering af de ikke lovbundne løfter, som er afgørende for, hvornår disse er omfattet af forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt.

Retspraksis angiver, at løfter kan gives, når disse ikke er betinget, hvorefter sigtede eller vidner ikke er tvunget til at afgive forklaring for at opnå f.eks. påtaleopgivelse. Et lovbundet løfte om påtaleopgivelse grundet strafbortfaldsreglerne for allerede afsonet straf er tilladeligt, idet der er retlig hjemmel for ikke at rejse yderligere sigtelse. Et ikke lovbundne løfte om påtaleopgivelse af forhold, som var omfattet af tidligere politirapporter, må antages også at være tilladeligt, idet løftet herom var afgivet i retssikkerhedsmæssig betryggende form. Dette løfte skal dog indgå i den bevismæssige vurdering af vidnets forklaring. Forklaringer afgivet i retten og tilstedeværelsen af forsvarere har betydning for den betryggende form, idet der er mulighed for indvendinger.

Såfremt anklagemyndigheden har afgivet en tilkendegivelse om, at vidner omfattet af tilståelsesaftaler i andre retsstater ikke ville blive strafforfulgt i Danmark, er dette blot en tilkendegivelse om, at ingen strafforfølges to gange for samme forhold. Det er dog vigtigt, at anklagemyndigheden ikke har deltaget eller tiltrådt disse tilståelsesaftaler.

Politiet har en vis tilladelighed til at afgive tilkendegivelser ud fra konkrete oplysninger og begrundede vurderinger. At politiet oplyser om et trusselsbillede mod et vidne er ikke omfattet af forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., såfremt vidner er oplyst om mulighed for strafnedsættelse og vidnebeskyttelse, samt at vidnets forsvarer er til stede under retsmødet.

Ordlyden af retsplejeloven §§ 721 og 722 er omfattende og angiver de tilfælde, hvor der kan ske påtaleopgivelse eller tiltalefrafald. Hjemlen til beskæring af straffesager ud fra ressourcemæssige hensyn angiver plea bargaining elementer, idet tilkendegivelser om sådanne beskæringer kan angive ”forhandlinger” mellem sigtede/forsvareren og anklagemyndigheden, hvor der er behov for at give sigtede udsigt til strafformildelse, således at sigtede vil afgive forklaring. Der er tale om en identisk ordlyd om ressourcemæssige hensyn ved henholdsvis påtaleopgivelse og tiltalefrafald, selvom der er forskel på anvendelsen af bestemmelserne. Både påtaleopgivelse og tiltalefrafald kan være bindende for anklagemyndigheden, hvilket følger af retsplejeloven § 724 og dennes ordlyd.

Hensynet bag retsplejeloven §§ 721, stk. 1, nr. 4 og 722, stk. 1, nr. 5 er at åbne op for muligheden for at begrænse presset på politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Visse betænkeligheder ved denne mulighed kommer dog til udtryk – herunder sigtedes rettigheder, risikoen for uensartet tiltalepraksis og risikoen for myndighedsudnyttelse. Modstående disse betænkeligheder står fordelene ved at kunne opnå ressourcemæssige besparelser.

Ud fra retspraksis kan det udledes, at anklagemyndigheden skal være påpasselige med at indgå i drøftelser og give tilkendegivelser om sagsforløbet, hvor der kan opstå en udsigt for sigtede til en mildere straf ved tilståelse/fortælling. Det har en effekt af forhandlinger, der kan binde anklagemyndigheden, hvis anklager indgår i drøftelser om at fremme en straffesag som tilståelsessag med beskæringer i tiltalen. Hvis anklageren angiver tilkendegivelser i drøftelserne med sigtede/forsvareren, hvor anklageren opbygger en forventning hos sigtede/forsvareren, kan det binde anklageren at forholde sig passivt ved ikke at reagere på sigtedes/forsvarernes bekræftelse af sagens videre forløb. At den drøftede beskæring ikke fremgår af materialet i straffesagen, herunder f.eks. retsmødebegæringen, er ikke i sig selv nok til, at anklageren ikke har afgivet en bindende tilkendegivelse. Anklagemyndigheden kan således blive bundet af sine drøftelser og tilkendegivelser om beskæring af straffesagen, hvor den eneste udvej kan være at omgøre disse drøftelser ved brug af retsplejeloven § 724, såfremt omgørelsesfristen er overholdt.

EMRK artikel 6 er ikke til hinder for nationale ordninger om plea bargaining, såfremt disse ordninger overholder nogle grundlæggende betingelser. Disse betingelser kan ikke fastslås ud fra ordlyden af EMRK artikel 6, men gennem EMD-praksis om afkald på rettigheder efter EMRK artikel 6.

Det kan således udledes af EMD-praksis, at når en sigtede accepterer og giver afkald på sine rettigheder i EMRK artikel 6 ud fra en plea bargaining aftale, skal dette for det første være sket med fuldt kendskab til sagens omstændigheder, de lovlige konsekvenser ved aftalen og på en oprigtig frivillig måde. Som det næste skal indholdet af aftalen og rimeligheden af den måde, hvorpå den var indgået mellem parterne, have været underlagt tilstrækkelig juridisk domstolskontrol. Når disse betingelser er opfyldt, kan en sigtede give afkald på sine rettigheder efter EMRK artikel 6 ved en plea bargaining aftale.

EMD lægger vægt på forskellige faktorer, når det skal vurderes, om betingelserne for afkald af rettigheder efter EMRK artikel 6 er opfyldt. Det har betydning, at forsvareren til sigtede er til stede, at der ikke sker tvang, trusler eller anden form for pres, samt at sigtede får betryggende vejledning om aftalens indhold og nationale regler herom.

Såfremt der ikke foretages de i sagen nødvendige efterforskningsskridt for at finde frem til afgørende oplysninger om sigtedes retlige situation, kan dette resultere i, at aftalen ikke er accepteret i fuldt kendskab til sagens omstændigheder. Dermed er det væsentligt at klarlægge alle oplysninger om f.eks. menneskesmugling, som potentielt kan få betydning for sagen, hvorfor sigtede kan få et tilstrækkeligt kendskab til sagens omstændigheder. Hvis dette ikke sker, kan sigtede ved en accept af aftalen ikke anses for at have givet afkald på sine rettigheder efter EMRK artikel 6.

5.2. Konklusion

Det kan ud fra ovenstående analyse og opsamling udledes en endelig konklusion om, at der ikke eksisterer plea bargaining i dansk ret, men der er plea bargaining elementer i danske straffeprocessuelle regler. Herunder er særdeles straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 relevant, da denne bestemmelse kan anvendes af anklagemyndigheden til at give tilkendegivelser om strafformildende omstændigheder ved domstolenes fastsættelse af straffen. Plea bargaining elementer kommer til udtryk i politiets/anklagemyndighedens tilkendegivelser over for sigtede om, at anklageren vil fremlægge for domstolene, hvis sigtede har været samarbejdsvillig efter straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10. Der er således tale om en form for "*forhandling*" ved sådanne tilkendegivelser. Der er sket en udvikling i retstilstanden, hvor en bredere accept af tilkendegivelser er opstået. Det er væsentligt at foretage en afvejning af hensyn, når tilkendegivelser gives.

Muligheden for at indgå i aftalelignende arrangementer udspringer af retsplejelovens regler. Tilkendegivelser skal overholde forbuddet i retsplejeloven § 752, stk. 3, 2. pkt., som politiet/anklagemyndigheden skal være opmærksomme på. Der er mulighed for at komme uden om dette forbud, når der afgives lovbundne løfter eller ikke lovbundne løfter, som opfylder domstolenes vurdering af lovlige tilkendegivelser, hvorved der "*handles*".

Drøftelser og tilkendegivelser omkring beskæring af straffesager ud fra ressourcemæssige hensyn i retsplejeloven §§ 721 og 722 er et element af plea bargaining, idet anklagemyndigheden kan "*forhandle*" om disse beskæringer, hvor sigtede kan opnå en udsigt til et formildende forløb. Anklagemyndigheden skal være påpasselige med sådanne drøftelser og tilkendegivelser, da omgørelsesfristen i retsplejeloven § 724 kan binde anklagemyndighedens afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald. Denne bestemmelse kan være den eneste udvej for anklagemyndighedens tilbagetræden fra sine drøftelser og tilkendegivelser under straffeforløbet.

EMRK artikel 6 er ikke til hinder for plea bargaining ordninger, hvor en sigtede giver afkald på sine rettigheder efter EMRK artikel 6. Plea bargaining aftaler med nationale anklagemyndigheder er således tilladelige, når betingelserne herfor er opfyldt.

5.3. Fremtiden for plea bargaining elementer i dansk straffeprocess

Det er svært at se plea bargaining og konkrete tilståelsesaftaler som en del af dansk straffeprocess i fremtiden. Den grundlæggende straffeprocess kan ikke indeholde plea bargaining, da de danske retsprincipper vil blive tilsidesat af en sådan indførelse, hvor der kan handles direkte om, hvad en straf skal være. En udvidelse af plea bargaining elementer og grundlaget herfor synes dog ikke urealistisk i fremtiden, idet retstilstanden allerede har gennemgået en udvikling frem til i dag.

Ud fra straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9-10 kan der ses en udvikling de sidste 30-40 år, hvor tilståelsens betydning for straffastsættelsen er gennemgået udførlig behandling, og hvor det er blevet mere tilladeligt at drøfte denne betydning med en sigtede. En øget tilladelighed til at *"handle"* kan derfor siges at være til stede i dag. Den nye ordlyd af straffeloven § 82, stk. 1, nr. 9 indikerer også en fortsat tilpasning af lovgivningen ud fra udviklingen i retspraksis.

Retsplejelovens regler om forbuddet mod løfter, urigtige foregivender og trusler samt påtaleopgivelse og tilståelse har en vigtig betydning i betragtninger om plea bargaining elementer. Muligheden for at afgive visse løfter og beskære straffesager ud fra ressourcemæssige hensyn giver en hjemmel, som både anklagemyndigheden og sigtede kan drage fordel af.

Domstolenes øgede tilladelighed for, hvornår og i hvilket omfang det er tilladt at forhandle, kan antages at være en bevægelse mod en fremtid med plea bargaining elementer som en mere fastlagt del af dansk straffeprocess. Hvordan denne fremtid kommer til at se ud, kan der kun gættes om.

Det vil altid være relevant at trække tråde tilbage til det overordnet grundlag for den danske straffeprocess, når der gøres plads til nye perspektiver. Helt afgørende og grundlæggende retsprincipper kan udfordres gennem retsudviklingen, og det er således vigtigt at foretage en afvejning af hensyn for at begrunde ændringer og nye tiltag. Det kan være problematisk at afveje hensyn for og imod plea bargaining, idet fordele og ulemper kan opstilles på begge sider. Helt afgørende er sigtedes ret til betryggende behandling ved domstolene og den materielle sandhed. Modstående disse hensyn er de ressourcemæssige besparelser og effektivitet, som politiet, anklagemyndigheden og domstolene har særdeles brug for. Betæneligheder vil altid være til stede, og det er derfor et tilbagevendende spørgsmål, om disse betæneligheder kan opvejes af generelle hensyn om at opklare mere kriminalitet og spare økonomiske ressourcer.

Ressourcemæssige hensyn er uden tvivl hensyn, der har indfundet mere og mere plads i den moderne retsstat, og det er derfor vigtigt at have sådanne betragtninger med i fremtidige løsninger for dansk straffeprocess. Derfor må den udvidede adgang til f.eks. plea bargaining også betyde en udvidet adgang til kontrolmuligheder, der kan sikre de fundamentale retsprincipper. En bredere adgang til at forhandle må dermed betyde en bredere adgang til at kontrollere.

Denne kontrol kan komme til udtryk på mange måder. De metodemæssige problemer ved at analysere plea bargaining elementer kan udledes af et manglende kendskab til bagvedliggende drøftelser og tilkendegivelser, der ikke er indført i f.eks. retsbøgerne, og som ikke bliver behandlet under en hovedforhandling, såfremt sagen overhovedet ender i en hovedforhandling. En udvidelse af kontrolmuligheder for at skaffe et veloplyst grundlag for at vurdere det ellers ukendte op til hovedforhandlingen må være en nødvendighed, der skal følge retsudviklingen. Det er således lovgivers opgave at udvide kontrollen, politiets/anklagemyndighedens opgave at gennemføre kontrollen og domstolenes opgave at vurdere kontrollen. Dette kan sikre, at udviklingen i retstilstanden ikke løber om hjørner med byggestenene i det danske straffeprocessuelle system, og der ikke bliver gået på kompromis med retssikkerheden.

Litteraturliste

Litteratur

Hansen, Lone L., og Werlauff, Erik, 2022, *Den juridiske metode – en introduktion* (3. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Henricson, Ib, 2022, *Politiret* (7. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Kistrup, Michael, m.fl., 2023, *Straffeprocessen* (4. udg./1. oplag), Karnov Group.

Kjølbro, Jon Fridrik, 2023, *Den europæiske menneskerettighedskonvention – for praktikere* (6. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten, 2021, *Den juridiske løsning – introduktion til den juridiske metode* (2. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten, 2022, *Retsvidenskabsteori* (3. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Nielsen, Gorm Toftegaard ved Nicolaj Sivan Holst, 2020, *Straffesagens gang* (7. udg./1. oplag), Djøf Forlag.

Rytter, Jens Elo, 2024, *Individets grundlæggende rettigheder* (5. udg./1. oplag), Karnov Group.

Rørdam, Thomas, 2021, *Forsvareren* (1. udg./4. oplag), Karnov Group.

Vestergaard, Jørn, 2019, *Straffepoces – grundtræk i dansk strafferetspleje* (2. udg./2. oplag), GJELLERUP.

Love

LBKG 2024-04-25 nr. 434: *Straffeloven*.

LBKG 2024-03-04 nr. 250: *Retsplejeloven*.

Menneskerettighedskonvention: *Konvention til beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder*, EMRK.

Tidligere lovgivning

LBKG 2004-09-21 nr. 960: *Straffeloven (historisk)*.

L 2004-03-31 nr. 218: *Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven*.

L 2021-06-08 nr. 1169: *Lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig.*

Bekendtgørelser

BKG 2018-06-18 nr. 792: *Politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.*

BKG 2020-12-10 nr. 1957: *Ændring af bekendtgørelse om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.*

BKG 2022-05-18 nr. 730: *Ændring af bekendtgørelse om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale.*

Lovforslag

Lovforslag nr. L 115 af 28. februar 2024.

Lovforslag nr. L 130 af 13. marts 2024.

Bemærkninger til lovforslag, betænkninger, rapporter

KBET 1986 nr. 1066: *Bekæmpelse af økonomisk kriminalitet.*

KBET 2002 nr. 1424: *Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer I.*

LFF 2003-11-26 nr. 99: *Lovforslag med bemærkninger.*

Rapport fra Rørdam-udvalget om forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene, af 26. juni 2023.

Cirkulærer

Notat af 13. december 1994 af Rigsadvokaten om adgangen til "plea bargaining".

CIRK 1998-10-21 nr. 60491: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Meddelelse om behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd.*

CIRK 2023-12-21 nr. 10230: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Forelæggelse og indberetning mv.*

CIRK 2024-03-01 nr. 9141: *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Straffens fastsættelse.*

Domsregister

Landsretsdomme

- TfK.2017.640V
- U.1988.948V
- U.2011.2871Ø

Højesteretsdomme

- U.1982.1027H
- U.1986.284H
- U.1991.833H
- U.1998.1317H
- U.2003.1469H
- U.2009.941H
- U.2011.2203H
- U.2016.1236H

EMD praksis

- Natsvlshvili og Togonidze mod Georgien, dom af 29.04.14.
- V.C.L. and A.N. mod The United Kingdom, dom af 16.02.21.

Artikler

U.1980B.153 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, Elsebeth Rasmussen.

U.1983B.311 – *Om plea-bargaining og andre studehandler inden for strafferetsplejen*, Elsebeth Rasmussen.

U.1993B.44 – *Tilståelsens betydning for strafudmålingen*, Carsten Egebjerg Christensen.

Hjemmesider

Karnovgroup.dk, Karnov Group, sidst besøgt 15. maj 2024, <https://www.karnovgroup.dk>

Ks.echr.coe.int, European Court of Human Rights, sidst besøgt 11. maj 2024, <https://ks.echr.coe.int>